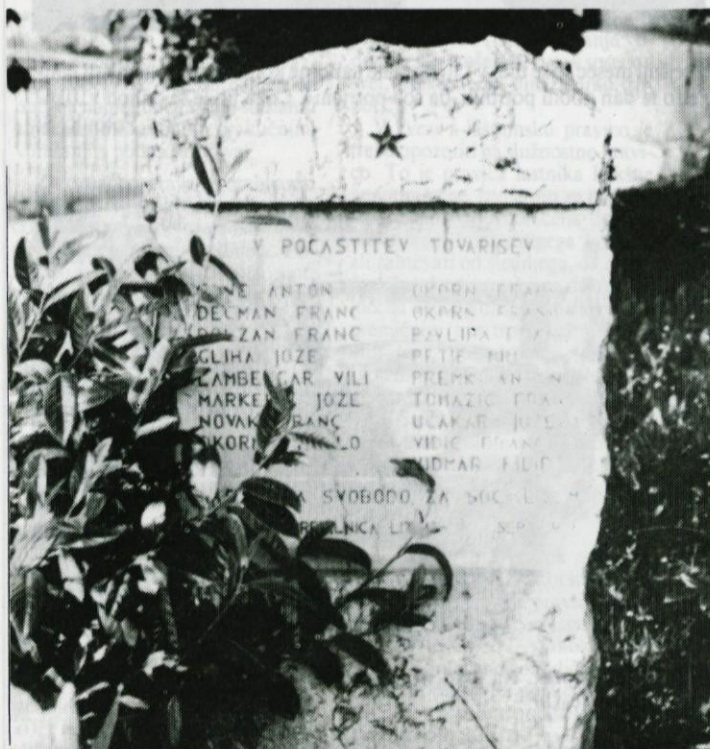

GLASILO OBČANOV

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
 DELOVNEGA LJUDSTVA LITIJA

JUNIJ, 1989, ŠTEVILKA 6

V počastitev bližnjega praznika — dneva borca objavljamo del pesnitve Cveta Zagorskega Rekviem za partizanko.

Rekviem za partizanko

*Za zidom nad vasjo ležiš
 v posvečeni zemlji,
 pod gredo vrtnih rož,
 med križi,
 kjer vsak dan odmeva
 pulver es
 in miserere,
 vzdihovanje,
 stok,
 kjer sleherno oko se ustavlja na gomili
 in ugiba ceno rož
 in kamna.*

*Rajši v hosti bi ostala,
 kjer dohitela te je krogla.
 Gomila zdaj bila bi tam
 neznaten griček
 sredi bukev, smrek.
 Morda si poleg tebe
 bi mravlje našle dom,
 mogoče zajklja bi imela mlade
 v grmu poleg tebe,
 gnezdo bi si spletla ptica
 v vejah nad teboj.*

Solza — za srečo osmošolcev

V četrtek, 15. 6. 1989, se je v našem mestu prebudil nenavaden živ-zav. Ustvarjali so ga osmošolci, ki so srečni in sproščeni tisti tenetek začutili, da odhajajo v svobodo, v nov, bolj zanimiv svet.

S solzami v očeh sem sledila njihovi sreči, njihovemu nasmehu. S pogledom sem obšla: Simono, Bojana, Janija, Marka, Dunjo..., ki sem jih v vrtcu spremljala skozi vse predšolsko obdobje. Rada sem jih imela in še danes čutim z njimi. Zdi se mi, kot bi z njimi odhajalo v svet tudi del mene. Srečna sem, da je temu tako, saj bi s tistim delom sebe skušala pomagati tem mladim, živeti novo življenje. Sreča, ki jo kažejo na dan slovesa od osnovnošolskih klopi, je tudi v nas — odraslih. Toda ta sreča se v naših srcih imenuje SKRB. Skrb za to, da bodo dosegli svoj cilj, da bodo imeli svoje stanovanje in KRUI, ki jim bo dajal MOČ, s katero bodo spreminjali današnji svet. MLADI! Ohranite vse, kar smo vam dali v družini, vrtcu, šoli in kar boste pridobili v nadaljnjem življenju. Z vsem znanjem in poštenimi idejami skušajte spremeniti NAŠ SKUPEN DOM. Ob ustvarjanju le-tega si krepite prave ODNOSI do vsega, kar nam omogoča, da DIHAMO — ŽIVIMO.

PA ZARES SREČNO, OSMOŠOLCI!

Vzgojiteljica Olga Sinreih

Občinski odbor ZZB NOV Litija, skupnost borcev KZO in krajevna organizacija ZZB NOV Kresnice prirejajo ob dnevu borca in 45-letnici ustanovitve KZO osrednjo občinsko proslavo, ki bo v

torek, 4. julija 1989, ob 11. uri na športnem igrišču na Dobravi v Kresnicah.

Slavnostni govornik skupnosti borcev KZO bo Vili Kos. Kulturni program bodo izvajali člani KUD Kresnice in učenci Osnovne šole Kresnice, za zabavo pa bodo poskrbeli člani športnega društva Kresnice in Duo Fonex. V primeru slabega vremena bo proslava potekala v večnamenski dvorani v Kresnicah.

Vljudno vabljeni vsi udeleženci KZO, borci, aktivisti, mladina, delovni ljudje in občani občine Litija!

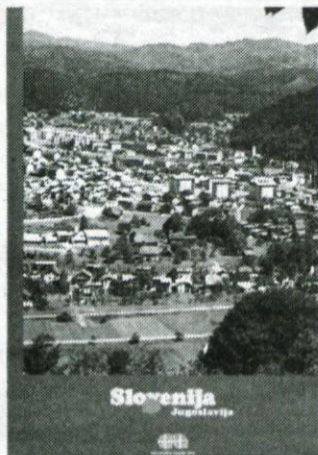
Spoštovani bralci!

Z današnjo številko se poslavljamo do jeseni. Želimo vam prijeten dopust, da bi se odpočili in nabrali novih moči!

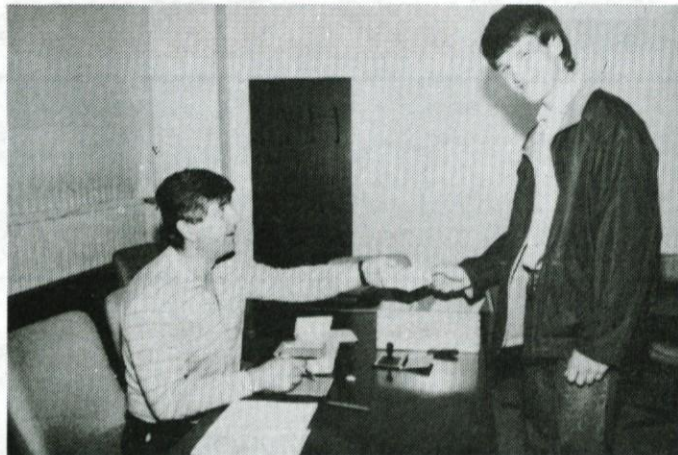
Naše glasilo bo izšlo spet septembra. Primitve za pero in nam kaj pišite! Vaše prispevke pričakujemo do 10. septembra. Pa lepo se imejte!

Uredništvo

NOVICE V SLIKI IN BESEDI

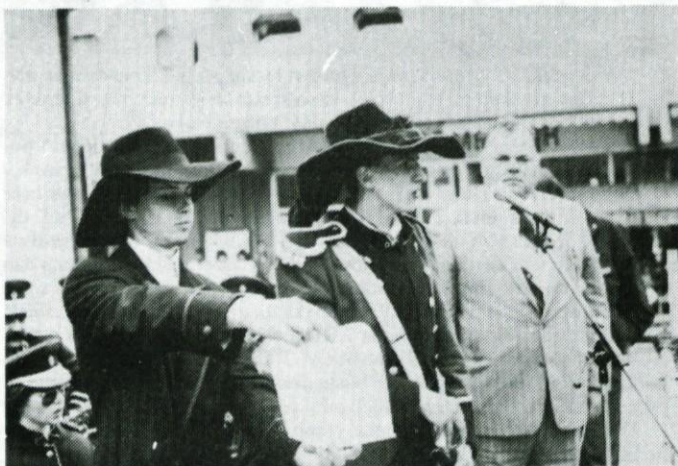

Geodetska uprava SO Litija je pred kratkim izdala karto občine in načrt naselij Litija — Šmartno. V Šmartnem so dobili ulice, zato je takle načrt kar koristna reč. Na karti občine so vrisane vse pomembnejše točke, zato bo poslej orientacija toliko boljša.

Prejšnji mesec so se tudi v Litiji sestale naborne komisije. Mnogi mladi fantje so ta dan dobili potrdilo, da so »potrjeni«. Čaka jih le še odhod v JLA.

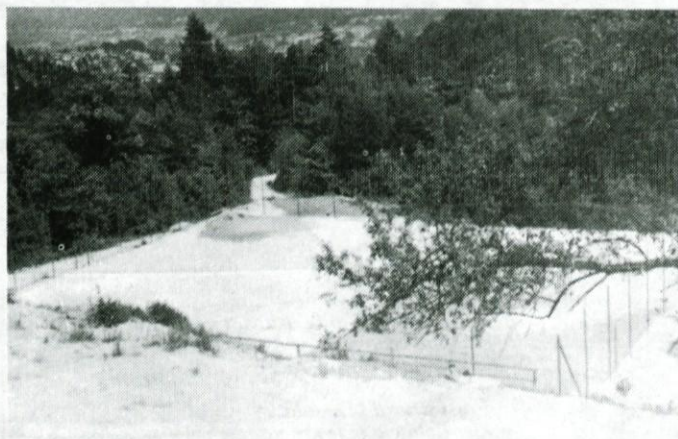
Foto: K. Š.

V juniju so marljivi turistični delavci organizirali rally veteranov 89 Ljubljana — Bogenšperk. Na grad so »prisopihali« častitljivi jekleni lepotci, obiskal pa jih je tudi sam Janez V. Valvasor.

4. junija so se številni kolesarji iz skoraj vse Slovenije ponovno povzpeli na GEOSS. Vsi, ki so prispeli na cilj, so prejeli lične medalje.

Ljubiteljem tenisa lahko sporočimo, da bo teniško igrišče v Velikem Vrhu odprto v prvih dneh julija.

Gibanje osebnih dohodkov v občini Litija v obdobju januar—marec 1989

V obdobju januar — marec 1989 je znašal povprečni mesečni čisti osebni dohodek na delavca v gospodarskih organizacijah združenega dela 1.714.441 din in je bil za 299,7% višji kot v enakem obdobju lani. Primerjava z republiški podatki kaže, da se je zaostajanje litijskega gospodarstva zmanjšalo od 10% konec leta 1988 na 7,12% v letošnjem prvem trimesečju.

V negospodarskih organizacijah in skupnostih je znašal povprečni mesečni čisti osebni dohodek na delavca 1.886.636 din in je bil višji od primerjalnega obdobja za 278,5%. Ob koncu leta 1988 je bilo litijsko negospodarstvo 4,4% nad republiškim povprečjem, v letošnjih prvih treh mesecih pa zaostaja za 3,39%.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo

PRAVNIŠKI KOTIČEK

V prihodnjih številkah Glasila občanov bo objavljen nekaj pravnih prispevkov, katerih namen bo občanom na poljuden način seznaniti z nekaterimi zakoni in praktičnimi vprašanji s področja prava.

Za označbo prava uporabljamo besedo *ius*, ki lahko pomeni pravico, lahko pravni položaj neke osebe ali premoženjskega predmeta. Poznamo več področij prava, npr. gospodarsko pravo, civilno pravo, kazensko pravo, upravno pravo, mednarodno pravo, delovno pravo itd.

Za področje civilnega prava je začetek aktualen t. i. ZTLR (Zakon o temeljnih lastninskopravnih razmerjih), ki ureja področje lastninskopravnih razmerij.

Lastninsko pravico, ki jo imajo v mejah in pod pogoji, ki jih predpisuje zakon, občani, društva in druge civilne pravne osebe, se pridobi po samem zakonu (npr. kdor iz svojega materiala s svojim delom izdelava novo stvar, pridobi na njej lastninsko pravico), na podlagi pravnega posla (sklenitev pogodbe, vpis v zemljiško knjigo oz. izročitev stvari), z dedovanjem in tudi z odločbo državnega organa.

Lastninska pravica se varuje z lastninsko tožbo, to je, da lastnik zahteva s tožbo vrnitev svoje stvari od posestnika, to je od osebe, pri kateri je stvar. Lastninska tožba ne zastara, lahko pa lastnik izgubi svojo pravico in varstvo, če kdo stvar priposestvuje. Za premečne stvari (to so stvari, ki brez škode za svoje bistvo spremenijo kraj, na katerem so) je doba priposestovanja od 3 do 10 let, za nepremičnine (stvari, ki se ne premikajo — zemljišča, stavbe) pa od 10 do 20 let. Izjema od tega določila je, da se lastninska pravica na stvareh v družbeni lastnini ne more priposestvovati.

Lastninska pravica se varuje tudi pred protipravnim oviranjem lastnika pri izvrševanju lastninske pravice (vznemirjanjem). Lastnik zahteva prenehanje vznemirjanja čez običajno mejo. Torej, lastnik lahko počne na svojem zemljišču kar hoče, ne sme pa posegati v lastninsko

pravico sosedu (npr. odtekanje vode, širjenje krošenj dreves v sosedov svet, prekomeren dim, smrad, ropot).

V zvezi z lastninsko pravico je treba opozoriti na služnostno pravico. To je pravica lastnika kakšne nepremičnine, izvrševati za potrebe te nepremičnine določena dejanja na nepremičnini drugega lastnika ali zahtevati od slednjega, da opušča določena dejanja ali pa da trpi določena dejanja drugega na svoji nepremičnini (npr. trpeti vožnjo, spravilo lesa, pot, črpanje vode na svojem zemljišču v korist lastnika sosednjega zemljišča). Seveda se te vrste služnosti (stvarne) ustanovijo s pravnim poslom (pogodbo), odločbo državnega organa ali tudi s priposestovanjem. Prenehajo pa iz več razlogov, ki jih navaja obravnavani zakon.

V okviru služnosti pa poznamo tudi osebne služnosti, kot so pravica užitka, pravica rabe, pravica stanovanja ter pravica stvarnega bremena (zahtevati od vsakokratnega lastnika določene periodične dajatve ali storitve). Pa pogljemo nekaj primerov iz sodne prakse (T. Frančar, str. 59, 132, 137 — Stvarno pravo — ČGP Delo-TOZD GV, Ljubljana 1988).

1. Tuji državljani lahko pridobijo lastninsko pravico v naši državi samo z dedovanjem.

2. Lastnik ni upravičen, razen če ima služnostno pravico, usmerjati odtok vode s svojega zemljišča tako, da odteka na sosedovo zemljišče in mu povzroča škodo.

3. Kmet, ki mehanizira svojo kmetijsko proizvodnjo, je upravičen voziti po služnostni poti tudi z motornimi vozili, če je bila služnostna pravica vožnje ustanovljena samo za vožnjo z vpregami in čeprav s tem povzroča s služnostjo obremenjeni osebi večjo škodo. To večjo škodo mora s služnostjo obremenjeni osebi povrniti.

4. Stroške vzdrževanja in popraviljanja zgradbe, ki jo na podlagi dosmrtnega uživanja uživa druga oseba, je dolžan nositi uživalec in ne lastnik zgradbe.

Jolanda Konjar, odv.

Skupščina občine Litija je pripravila spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana občine »Litija 2000«

Skupščina občine Litija je v maju mesecu 1988 sprejela odlok o uskladitvi dolgoročnega plana občine za obdobje 1986—2000 z obveznimi izhodišči dolgoročnega plana SR Slovenije in o pripravi ter sprejetju sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine za obdobje 1986—2000. Dolgoročni plan je občina že uskladila z obveznimi republiški izhodišči v lanskem letu.

Komite za urejanje prostora in varstvo okolja občine Litija je ob sodelovanju zunanega strokovnega sodelavca Arching inženiringa iz Ljubljane pripravil osnutek sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine. Strokovne podlage za spremembe in dopolnitve so posredovali nosilci planiranja, v osnutku pa so upoštevane tudi spremembe in dopolnitve, ki so jih v svoje plane vnesle republiške institucije. Skupaj z osnutkom javno razgrinjamo tudi urbanistične zasnove za Litijo in Šmartno.

Javna razprava in razgrnitev bo potekala od 5. 7. 1989 pa do 1. 9. 1989. V tem času bo organizirana tudi javna obravnava razgrnjenega osnutka v prostorih občinske skupščine, in sicer dne 12. 7. 1989 ob 15.30 v sejni sobi Skupščine občine Litija. Nanjo so vabljeni vsi nosilci planiranja in občani vseh krajevnih skupnosti.

Komite za urejanje prostora in varstvo okolja

IS SO LITJA je na osnovi 23. in 30. člena Zakona o sistemu družbenega planiranja (Ur. l. SRS, št. 1/80) ter 3. in 46. člena Zakona o urejanju prostora (Ur. l. SRS, št. 18/84) na 67. redni seji dne 15. 6. 1989 sprejel

SKLEP

o javni razgrnitvi osnutka dopolnitev in sprememb Dolgoročnega plana občine Litija za obdobje 1986—2000 (dopolnitev 1989).

1. člen

Javno se razgrne osnutek sprememb in dopolnitev Dolgoročnega družbenega plana občine Litija za obdobje 1986—2000 vključno z urbanistično zasnovo Litije in Šmartna. Gradivo vsebuje tekstualni del in kartografski del.

2. člen

Osnutek zgoraj navedene dokumentacije bo javno razgrnjen v prostorih Skupščine občine Litija od 5. 7. 1989 do 1. 9. 1989. Javna obravnava za nosilce planiranja bo organizirana 12. 7. 1989 ob 15.30 v sejni sobi Skupščine občine Litija.

3. člen

Pripombe k delovnemu osnutku lahko dajo delovni ljudje in občani, OZD, skupnosti, društva in družbene organizacije ter druge organizacije in organi, in sicer komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo ali komiteju za urejanje prostora in varstvo okolja občine Litija.

4. člen

Ta sklep se posreduje vsem nosilcem planiranja in objavi v Glasilu občanov.

Predsednik IS: Bojan Mihelič

V jeseni znova izobraževanje za voznike motornih vozil!

V tem sestavku bi vas radi opozorili na novi izobraževalni obliki, ki se bosta pričeli jeseni.

Za občane, ki si želijo pridobiti naziv voznika motornih vozil — mehanika, IV. st., bomo v jeseni organizirali 2 obliki izobraževanja.

Za slušatelje, ki že imajo katerokoli srednjo izobrazbo (IV. ali V. stopnjo), bomo organizirali polletno šolanje (prekvalifikacijo). Opraviti bodo morali okoli 7 izpitov in izpit C-kategorije.

Slušatelji z dokončano osnovno šolo pa se bodo lahko vključili v 3-letni program kovinarske usmeritve in se v 3. letniku odločili za kovinarsko smer oz. smer voznik — mehanik. Lahko bodo dokončali tudi obe smeri. Šolanje bo trajalo približno dve leti in pol.

Vsi, ki se zanimajo za ti obliki izobraževanja, se oglasite na delavski univerzi, kjer boste dobili tudi podrobnejše informacije.

Predstavljamo vam Pekarno Šmartno pri Litiji

Pekarski poklic je lep, samo težko ga je opravljati

Kadar hočemo plastično opisati, za kaj si človek prizadeva, ko hodi v službo, ponavadi rečemo: za ljubi kruhek. Če se za kaj posebej trudimo, rečemo: za boljši kos kruha.

Kakšen pa je tisti pravi pekarski kruh, živilo, brez katerega pravzaprav ni prehrane, pa smo se pred dnevi šli prepričat v DE Pekarno Šmartno, TOZD Pekarna Center.

Že zdavnaj je mimo čas, ko so pekle v kmečkih pečeh še naše babice, na večjih kmetijah ga pečejo še danes, izgubil pa se je tisti omamni vonj.

Naš obisk je bil pravzaprav iskanje pozabljenih dni, je bil kot vrnitev v čas otroštva.

Velika stavba stare osnovne šole v Šmartnem je nekako izgubljena sredi prostornega trga, vsaj tak vtis daje, ko po njenih hodnikih ne odmeva več živžav iz otroških grl. Te pa objame prijetna toplota, ko zapreš za seboj velika vhodna vrata in se po veliki hali napotiš proti pisarni. Vonj pravkar pečenih štruc te usmerja, ampak vseeno še povpraša mlajšega moškega v belem, kje bi našel vodjo obrata tovariša MARJANA RABUZA.

Le-ta te popelje skozi naslednjo halo in pokaže na steklena vrata majhne pisarne.

Prijeten sogovornik je tale tovariš Marjan, to že lahko takoj ugotoviš, ko te povabi za mizo in tudi sam najde položaj, v katerem bo lahko vztrajal, če bodo novinarska vprašanja le preveč zoprna. Z nama v pisarni je tudi tovarišica Špendetova, ki tiho in nevsljivo

»obdeluje« neke papirje, in je vedno pripravljena, da priskoči na pomoč s kakšno informacijo ali pojasnilom.

Midva z Marjanom zabredeva v živahen potoček pogovora, ki se suče — o čem drugem neki — kot o peki kruha. Od časa do časa se mu navihano zasvetlikajo očala, ko pove kakšno pekovsko modrost ali napravi primerjavo med pekomo nekoč in danes. No, njegova leta že niso taka, da bi pretirano »rinil« v zgodovino, nekaj pa že lahko pove tudi na to temo.

V Šmartno je prišel pred dvema letoma, prej pa je bil zaposlen v Pekarni Center. Za uvod pove, da je bil obrat renoviran leta 1986, ko so dobili silos, dvigalo, delilni stroj in druge stroje, da je bil to napredek, ampak čez pekovske roke ga ni. Res je, da so stroji v veliko pomoč, res je pa tudi, da imajo tudi »stranske« učinke. Testo namreč nekako ubijejo. Marjan govori o tem s po-

sebno ljubeznijo, saj o testu ve povedati toliko zanimivega, da se ti niti ne sanja. Človek bi si mislil, testo je pač testo: moka, voda, kvas, pa je, ampak Marjan ti dokaže, da to ni tako.

V obratu, ki ga vodi, je zaposlenih 19 delavcev, prav v proizvodnji jih dela 12. Pekovsko delo je v glavnem nočno delo, je delo v petek in svetek, ko se drugi veselijo ali pa spijo, pekarna je noč, vročina in delo stoji. Prav zaradi tega pekovi ni veliko, nekaj pa je k temu »primaknilo« tudi usmerjeno izobraževanje, ki usposablja slaščičarske in pekarske tehnike, pravih pekovi pa ne. Tistih, ki se »kalijo« ob pečeh, ob mešalnih loncih in ob jutranjem ekspeditu. Tudi OD, ki znaša okoli 3.000.000 din, ni najbolj obetaven, čeprav so tu dodatki za nočno delo. Ampak, kdor enkrat spozna ta značilni vonj, ta ostane.

V šmarnski pekarni spečejo na noč okoli 3 tone kruha, posvečajo pa se tudi pekarskemu pecivu, kot so makove dvojne štručke, sezamove bombete in drugo.

Ko bi radi izvedeli vse podrobnosti, nas Marjan s svojo kleno besedo popelje na »šiht«. V službo najprej pride, okoli 8. ure je to ponavadi, mešalec, ki pripravi testo. Čez kako uro pridejo oblikovalci, posluževalci peči in vse skupaj traja do štirih oziroma petih zjutraj, ko dobi svoje »zadolžitve« ekspeditor.

Koliko stvari je pomembnih, da dobimo zjutraj zlatorumeno štruco ali hrustljivo žemljico. Kdo bi si mislil? Marjan govori o švelu (soparici, ki zarumeni skorjo) pa o helpu in še o marsičem. Seveda so to posebni pekovski izrazi, ki so zmes pogovornega jezika in nemščine (popačene seveda). Ne po-

Marjan Rabuza

zabi pa narediti kar majhnega predavanja o aditivih (dodatkih za izboljšanje kruha) in konservansih (za trajnost), da besed o kulturi uživanja teh dobrot ne omenjam posebej.

Dejstvo je, zatrjuje prepričljivo, da nimamo pravega odnosa do tega živila, že to, kako ga zlagamo v trgovinah v ozke police, nam mnogo pove. Nasploh pa se čuti, da zdaj, ko smo v gospodarski krizi, tudi kruha ne prodajo več toliko kot nekoč.

Z Marjanom bi se dalo o kruhu napisati celo razpravo, če bi imel seveda čas in ga telefon ne bi kar naprej klical. V zgornjih prostorih so pripravljali pecivo, čeprav je čas ob devetih zjutraj pravzaprav »mrtvi čas« za to stroko. Da bi videl vse v živo, bi moral priti sem zvečer, pa tudi originalne posnetke bi lahko naredil. Ampak rešen sem bil tudi tega, ko je Marjan prijazno pristal, da mi vse razkaže in se pusti celo fotografirati pri tem. Če sem kaj pozabil povedati, bodo zgornje o tem pripovedovale fotografije. O tem sem prepričan.

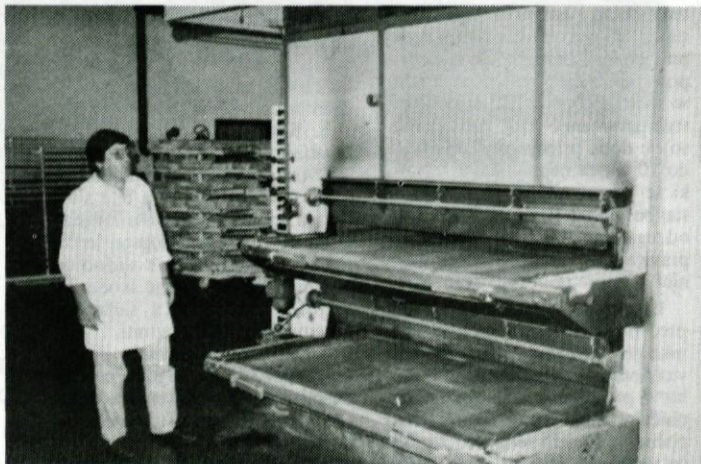
Ko sem odhajal, je bila Marjanova roka topla in stisk ob slovesu, kot da bi »težkal« testo.

Zrak, ki sem ga zunaj globoko vdihnil, je bil dokaj svež, da sem ga čutil v prsih, iz bližnje trgovine pa mi je udaril v nos čudovit vonj po kruhu. Kako nostalgično diši, kot da sem se vrnil domov.

J. S., foto: GO

Iz silosa se moka še enkrat preseje

V tej peči pa se speče zlatorumeni kruh

Za staro pravdo

To je bilo geslo že znamenitih kmečkih puntov na Slovenskem in je med kmeti ostalo vse do današnjih dni. Zgodovina potrjuje, da so se kmetje morali vedno poleg težkega dela vseskozi bojevati za svoje stanovske pravice, za slovenski jezik, narod itd.

Na žalost so ti problemi še bolj prišli na dan v vsesplošni gospodarski krizi, ki jih je napihnila ideološko nepravilna kmetijska politika po vojni pa vse do današnjih dni. Prav zaradi teh problemov je bila pred enim letom ustanovljena Slovenska kmečka zveza, ki hoče, da se kmetijstvo uredi tako kot je urejeno v razvitih kmetijskih deželah.

Prav o delovanju Slovenske kmečke zveze, pa tudi drugih zvez, se v javnosti pojavljajo različne govorice, zato je prav, da se javnost bolj podrobno informira.

Slovenska kmečka zveza se financira iz članarine svojih članov in ostalih prostovoljnih prispevkov, tako da tu ne gre za nobeno obremenjevanje gospodarstva.

Slovenska kmečka zveza ne »nabija« visokih cen kmetijskim pridelkom, ampak se bori za plačilo kmetovega dela. Vendar pa monopolni položaj predelovalnih organizacij v kmetijstvu, ki so brez konkurence, povzročajo, da niti tržno gospodarstvo ne more prinesiti nobenih rezultatov.

Naše usmeritve gredo v smeri pomenitve hrane za potrošnika, toda ne na račun kmeta, ampak v ozdravitve celotnega gospodarstva v demokratičnem sistemu.

Slovenska kmečka zveza je predlagala tudi agrarno reformo. Čeprav smo kmetje znani uporniki, pa ne mislimo, da bi družbeno zemljo, recimo, že odmerjali bodočim lastnikom kot je tudi to v sedanjem ljudskem pogovorniku.

Ti predlogi so strokovno utemeljeni in le z demokratičnim dialogom, na podlagi argumentov, gremo v re-

ševanje teh zapletenih vprašanj. Seveda se bo moral tu odločiti prav slovenski narod, ali si želi uravnavo in pa zadostno samooskrbo vseh najpomembnejših kmetijskih pridelkov.

Še predobro je med kmeti zakoreninjena boleča resnica, ki se je po vojni izvrševala na kmečki zemlji.

Slovenska kmečka zveza je napovedala bojkot oddaje mleka za 29. junij, in sicer predvsem zaradi nespoštovanja dogovora v mesecu aprilu od slovenske vlade in predstavnikov mlekar. Mleka ne mislimo zlivati proč, ampak ga bomo ta dan nudili brezplačno šolam, vrtcem, zdravstvenim domovom in vsem ostlim. Nam, kmetom, ne bo žal enodnevnega zaslužka mleka, ko pa vemo, da ga nam že štirideset let plačujejo pod ceno. Glede mleka naj povem, da dobi v razvitih kmetijskih državah kmet od prodajne cene mleka v trgovini od 50—60%, na žalost pa je to razmerje pri nas tako, da dobimo kmetje borih 25% končne cene.

Zato bi bil toliko bolj potreben razmislek o zadružni mlekarji v Litiji. Dajmo, proučimo ta predlog podružnice SKZ Litija, saj je sam predsednik zvezne vlade v svojem govoru kmetijce pozval k rušenju vseh vrst monopolov, ki so v kmetijstvu. Konkurenca pa je zato prava injekcija.

V javnosti se večkrat poudarjajo govorice, da se Slovenska kmečka zveza preveč ukvarja s politikom. Naše stališče je, da je v vsaki moderni državi kmetijstvo strateški element, zato hočemo imeti svoj vpliv pri reševanju kmetijske politike, toda na podlagi strokovnih ugotovitev. Za uspeh tega pa mora biti uveljavljena demokracija — varstvo človekovih pravic, svobodne volitve, jezik itd. Zato preidimo od besed k dejanjem, ne imejmo samo ene resnice, ponudimo ljudem izbiro med več resnicami.

ZA PODRUŽNICO SKZ LITIJA
Franci Rokavec

Poslovanje študentskega servisa v letu 1989

Letos teče tretje leto poslovanja enote Študentskega servisa v Litiji, ki je bila ustanovljena z namenom posredovanja zaposlitev na občasni in začasni delih v organizacijah združenega dela. Z rezultati poslovanja so lahko zadovoljni, saj so članom Študentskega servisa omogočili storitve pri posredovanju zaposlitev v bližini kraja njihovega stalnega bivališča ter s tem omogočili pridobivanje delovnih izkušenj in praktičnih znanj s proizvodnim in strokovnim delom, razvijanje odnosa do dela in do družbene lastnine ter nenazadnje tudi izboljšanje njihovega materialnega položaja.

Članstvo

Pravico do članstva v ŠS ima vsak redni študent, ki je v tekočem študijskem letu vpisan na eni izmed višjih ali visokih šol v Ljubljani. Pravico do članstva imajo tudi redni študentje, če imajo stalno bivališče v kraju servisa, študirajo pa na katerikoli višji ali visoki šoli v Jugoslaviji.

Pravico do članstva v ŠS imajo tudi učenci srednjih šol z dopolnjenimi 16 leti starosti — preko servisa lahko delajo samo v času letnih in zimskih počitnic.

Med šolskim letom lahko učenci srednjih šol opravljajo priložnostna občasna dela na podlagi:

- izdanega soglasja šole,
- izdanega soglasja staršev (zaradi možnosti nastanka nesreče pri delu in s tem izostanka od šolskih obveznosti).

Z dopolnjenimi 15 leti starosti se lahko vključujejo učenci srednjih šol v poletnih počitnicah v organizirano-skupinsko počitniško delo v OZD materialne proizvodnje.

Ti učenci bodo morali opraviti tudi predhodni zdravniški pregled.

Potrebna potrdila za potrditev članstva

a) za podaljšanje članstva:

- članska izkaznica
- potrdilo o šolanju ali indeks
- soglasje staršev

b) za vpis v članstvo ŠS:

- osebna izkaznica
- 2 fotografiji
- potrdilo o šolanju ali indeks
- dovoljenje staršev

Predložitev indeksa je potrebna zaradi potrditve zavarovanja po 16. členu republiškega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju!

Napotnica

NAPOTNICA SE IZDAJA NA PODLAGI POTRJEJENE ČLANSKE IZKAZNICE PO IZTEKU 3 DNI OD DNEVA VPISA V ŠS!

Odmenjeni termin je potreben zaradi računalniške obdelave podatkov.

Uradne ure enote ŠS

ponedeljek	od 10. — 12. ure
sreda	od 14. — 17. ure
petek	od 10. — 12. ure

V mesecu maju planirajo sestanek z vsemi kadrovskimi delavci OZD v občini Litija, na katerem se bodo dogovorili o realnih urnih postavkah za opravljeno delo, zvedeli pa bodo tudi, koliko in kakšne vrste zaposlitev bodo v letošnjem letu lahko posredovali članom.

Ne smemo pa pozabiti tudi na vse tiste mlade ljudi, ki so iz različnih razlogov brez stalne zaposlitve. Namreč, tudi ti se lahko včlanijo v Študentski servis, če niso starejši od 25 let in če so prijavljeni pri Samoupravni skupnosti za zaposlovanje Litija (prinesiti morajo ustrezno potrdilo).

Zdenka Konjar

Posebno opozorilo čebelarjem

Zadnja tri leta se v čebeljih družinah pojavlja zajedalec varoaza jakobsomi, ki povzroča njihov propad. Vsako leto je hujši in silovitejši. Zadnje dve leti smo ugotovili 40% jesenski in zimski propad čebeljih družin v naši občini, in sicer pri članih čebelarskega društva, ki skuša čebelarjem pomagati s strokovnimi predavanji, posveti, zdravljenji, dimljenjem in drugimi akcijami. Propad čebel pri nečlanih pa je mnogo večji in čedalje večje je tudi število praznih čebeljakov po vaseh, zlasti pri starejših čebelarjih. S tem nastaja ogromna družbena škoda, saj vemo, da je koristnost čebel glede čebeljih pridelkov le 1/10, 9/10 pa predstavlja opravevanje. Čebelarstvo v naši občini predstavlja vrednost srednje velike tovarne.

Zaradi tega si je čebelarstvo društvo zadalo več nalog. Čebelarje je treba naučiti čebelariti, da bodo zmagali v boju z varozo. Naloga ni lahka, vendar lahko z vztrajnostjo in delom dosežemo uspeh. Nekaj akcij je že bilo, njihov namen je bil čebelarje naučiti hitro in množično razmnoževati čebelje družine. To smo jim pokazali z video kaseto, organizirali pa smo tudi debatni večer. Nabavili smo sladkor, ki je osnova za uspešno razmnoževanje, po približno 30% nižji ceni. Za ilustracijo naj navedemo, da je čebelar, član društva, že pri eni vreči imel povrnjeno letno članarino in letno naročnino za strokovno revijo Slovenski če-

belar. Zato je nerazumljivo, da nekateri čebelarji ostajajo »samotarji«. Te vabimo v svoje vrste, kajti le združeni bomo močni in bolj uspešni.

Po kostonjevi paši je nujno potrebno pričeti z uničevanjem varoaze. Izkušnje so pokazale, da vse neozdravljive družine propadejo, ker se prično rojevati iznakažene in degenerirane čebele (zveržena krilca ipd.). Zato bomo skušali izvesti etnotno akcijo za vse čebelarje, tudi za nečlane. Iz Francije se trudimo dobiti preparat mavrik ali klartan, ki ga bomo v obliki paličic (deščic) razdelili vsem čebelarjem brezplačno. Pogoj je le, da ga bo vsakdo dal v vsak panj v roku treh dni, ki jih bomo določili. Paličice se pustijo v panjih en ciklus razvoja čebel.

To bi veljalo za celotno področje občine Litija. Uspeh ne bi izostal. Zato prosimo vse čebelarje, da se povežejo z našimi člani. Nato jih bomo pisno obvestili o načinu prevzema. Prvi pogoj je seveda uspešna nabava preparata iz Francije. Akcija že teče.

Za vsak nasvet pa se lahko obrnete po telefonu na predsednika ali tajnika društva in na druge izkušene čebelarje v svoji okolici. Posebej vabimo nečlane, da se nam pridružijo, in sicer za letošnje leto brez vseh obveznosti.

Čebelarji, v slogi je moč!

Predsednik čebelarskega društva Litija: Franc Grošelj

IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

KRAJEVNA SKUPNOST LITIJA

Športno-rekreativna dejavnost Društva invalidov Litija

Zveza društev invalidov Slovenije ima v svojem programu tudi športno rekreativno dejavnost, in tako v sodelovanju z vsemi društvi invalidov v Sloveniji naredi koledar vseh tekmovalnih za tekoče leto ter določi društva, ki bodo izvedla in organizirala ta tekmovanja (regijska, medregijska in republiška tekmovanja). Tekmuje se v naslednjih panogah: plavanju, smučanju-slalomu in veleslalomu, streljanju, kegljanju, balinanju, šahu, namiznem tenisu, avto rallyju, pohodu in ribolovu. Naše društvo je organiziralo in izvedlo dve regijski tekmovanji, in to v streljanju z zračnim orožjem in v kegljanju (100 lučajev). Tako smo v mesecu januarju organizirali regijsko tekmovanje v streljanju z zračnim orožjem, ki je bilo na strelišču Strelske družine Litija-Šmartno v Šmartnem, v aprilu pa v kegljanju (100 lučajev), ki je bilo na kegljišču v Litiji. Vsa pohvala gre Strelski družini Litija-Šmartno in pa Kegljaškemu klubu Litija za vsestransko pomoč pri organizaciji in izvedbi tekmovanj, ki sta bili odlično pripravljena in izvedeni. Vsa ostala tekmovanja po vsej Sloveniji potekajo po koledarju tekmovanj. Udeležili smo se večine vseh tekmovanj in dosegli tudi kar dobre rezultate. Prejeli smo tudi več priznanj in kolajn za dosežena mesta, ekipno ali posamezno. Tako je naša ekipa v kegljanju na regijskem tek-

movanju zasavsko-posavske regije zasedla prvo mesto in se uvrstila na republiško prvenstvo, na republiškem prvenstvu v lovu rib, ki je bilo v Cerknici, pa je naša ekipa izmed dvajsetih zasedla tretje mesto. Tudi v preteklih letih smo dosegali dobre rezultate, saj sta se naša člana plasirala v slovensko ekipo, ki nas je zastopala na državnem prvenstvu v lovu rib v Šidu (Vojvodina), kjer je zasedla tretje mesto. Leta 1988 pa je Zveza društev upokojencev Litija organizirala tudi tekmovanje v balinanju in povabila naše društvo, da se ga udeleži. Naša ekipa je zasedla prvo mesto. Vsa športno rekreativna dejavnost pa je povezana z velikimi finančnimi stroški. Dotacije, ki jih dobivamo, pa so premajhne, da bi pokrile vse stroške, saj društvo plača samo potne stroške, to je prevoze, ostale stroške pa nosijo tekmovalci sami. Koliko časa bo šlo tako, ne vemo, ne vemo tudi, koliko časa bomo še lahko izvajali športno rekreativno dejavnost.

Zveza društev invalidov Slovenije ima 8 počitniških hišic v termah Čatež, ki jih lahko uporabljajo tudi naši člani. Prost je še 10-dnevni termin v mesecu novembru. Obveščamo vse zainteresirane člane, da se oglasijo v društveni pisarni, kjer bodo dobili vsa nadaljnja pojasnila (pisarna je odprta vsak petek od 16. do 17. ure).

Brane Groznik

Tekmovalo 560 gasilcev

V Litiji je bilo 27. in 28. maja 1989 občinsko gasilsko tekmovanje za memorial Matevža Haceta, ki sta ga pripravila Gasilsko društvo Litija in OGZ Litija. V gasilskošportnih disciplinah se je med seboj pomerilo 250 pionirjev, 70 mladincev, 170 članov in 70 pripadnikov civilne zaščite. Tekmovalne discipline so se izvajale v mokri izvedbi.

Zmagovalci v posameznih kategorijah so bili: pionirji A — GD Litija, pionirke A — GD Sava, pionirji B — GD Vače, pionirke B — GD Ribče, mladinci — GD Vače, mladinke — GD Jevnica, člani A — GD Liberga, članice A — GD Vače, civilna zaščita — KS Sava.

Vsi prouvrščeni se bodo pomerili na območnem tekmovanju 24. 6. 1989 v Komendi z zmagovalci iz občine Domžale in Kamnika.

Branko Ojnik

Slovo šmarskih osmošolcev

Ob zaključku osemletnega šolanja smo na naši šoli pripravili tridnevni izlet. Učenci 8.a razreda so obiskali Split in otok Brač, učenci 8.b Pulj in Brionske otoke, 8.c razred pa je bil v Šibeniku ter na slapovih Krke.

Z izletom in valetom smo imeli veliko stroškov. Prizadevali smo si, da bi šli na izlet vsi učenci. Za pomoč smo zaprosili delovne organizacije ter zasebne obrtnike. Tako so nam priskočili s sredstvi na pomoč v Lesni indutriji Litija, šmarski Usnjarni, Mesarji Šmartno in Pekarni Center, od obrtnikov pa Nace Šteferl in Milan Izlakar. V Lesni so osmošolci tudi več dni delali in si s tem prislužili nekaj denarja.

Učenci in razredniki se vsem darovalcem denarja najlepše zahvalujemo.

Tone Škrabanja

Ljudski praznik v Šmartnem

Folklorna skupina Javorje je svoj desetletni jubilej praznovala v soboto, 20. maja, v Šmartnem. Ob 19.45 je krenil sprevod, v katerem je bilo z nastopajočimi nad 80 narodnih noš, od šole proti Zadržnemu domu. Spremljala sta ga ubrano pritrkavanje — kar je slovenska posebnost in tradicija — ter množica gledalcev, še več pa jih je čakalo pred dvorano. Čeprav se je nagnetlo v preurejeno dvorano nad 500 krajanov in gostov, jih je precej moralo oditi domov, saj je zmanjkalo celo stojišč. V skoraj dve uri trajajočem sporedu so folkloristi predstavili gorenjske, štajerske in belokranjske plesne pod vodstvom mentorice Ide Dolšek, zaigral je tamburaški orkester, ki ga vodi Urška Meglič, zapela je Piškurjeva družina z Riharjev-

ca, videli pa smo še nekaj ljudskih običajev. Tudi čestitk in dobrih želja ni manjkalo. Svečanost je potekala pod pokroviteljstvom Predilnice Litija, program pa je povezoval Jože Sevljak.

Najsklenem ta zapis z mnenjem enega izmed starejših obiskovalcev, ki je dejal: »Nocoj je bil v Šmartnem pravi ljudski praznik. Ne pomnim prireditve in toliko obiskovalcev, kot jih je bilo nocoj. Želim si, da bi bilo takih slavij še več.«

Čez tri tedne, 11. junija, so člani Folklorne skupine svoj jubilejni nastop ponovili na prostem še v domači vasi — na Javorju, kjer v prijetnem sončnem dopoldnevu ni manjkalo ne narodnih šal, ne mnogih obiskovalcev.

Boris Žužek

KRAJEVNA SKUPNOST ŠMARTNO

Dobrodošla pomoč

Sredi meseca maja je šmarska šola v imenu pionirske in mladinske organizacije, sveta šole in vodstva poslala zasebnim obrtnikom svojega šolskega okoliša in Litije prošnjo za denarno pomoč. V njej med drugim navaja: »Vsakodnevno smo priče pomanjkanju na vseh področjih. V teh težkih časih, ki jim ni videti konca, smo pedagoški delavci eni redkih, ki ostajamo še optimistično razpoloženi in čutimo, da moramo mlajši generaciji nuditi več, kot pa nam namenja družba s svojimi sistemskimi sredstvi. Vemo, da naše znanec izobražujemo in vzgajamo za 21. stoletje, žal pa živimo v razmerah, ki so vse bolj podobne tistim iz učbenikov zgodovine. Razvoj učne tehnologije nas sili v stalno izpopolnjevanje, pri tem pa sta znanje in volja premalo, sredstev pa ni. Največji zaostanek čutimo pri predmetih, ki so najbolj povezani s tehniko, elektroniko in računalništvom. Tako lahko o dragih učnih pripomočkih samo sanjamo. Zavedamo se, da tudi vi ne živite v svetu izobilja, toda kljub temu se obračamo na vas s prošnjo, da nam v okviru svojih možnosti priskočite na pomoč. Vsakega vašega prispevka bomo izredno veseli.«

Do 6. junija so se na prošnjo odzvali in nakazali denarne prispevke naslednji obrtniki: Franc Bučar, Marija Hostnik, Milan Izlakar, Vera Trotovek in Stan-ka Turnšek iz Šmartna in Milan Mercina in Rudi Restovič iz Litije. Za njihovo razumevanje se jim učenci in delavci šole najlepše zahvaljujejo.

Boris Žužek

Ljudski praznik v Šmartnem

KRAJEVNA SKUPNOST KRESNICE

Prenovljeno gostišče v Kresnicah

Mlada gostinska delavca, zakonca Marija Urankar-Murn in Tone Murn iz Kresnic, sta se odločila na svoji koži preveriti učinke gospodarskih sprememb, ki težijo k uveljavljanju zasebne dejavnosti. S KZ Litija sta sklenila dolgoročno najemno pogodbo za lokal v Kresnicah, v katerem je doslej KZ imela svoje gostišče.

Ob otvoritvi lokala, 10. 6. 1989, smo se pogovarjali z njima.

»Oba sta bila poslovodja pri gostinskem podjetju Figovec. Zakaj sta se odločila zapustiti družbeni sektor, v katerem sta imela dokaj zanesljiv socialni status, in se podati na bolj negotovo področje?«

»Predvsem iz dveh razlogov: želela sva najino znanje in izkušnje preveriti tudi na zasebnem področju gostinske dejavnosti, kjer se za to odpirajo večje možnosti. Sama vas in občina pa bi bili bogatejši zaradi boljše gostinske ponudbe.«

»Nam to lahko podrobneje pojasnita?«

»Skrbela bova za domačnost in vljudnost v lokalu, gostišče bo odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, poleg malic, kosil in večerij za delavce IAK bova pripravljala hrano po naročilu tudi za večje skupine (tudi do 50 oseb) ob raznih priložnostih. Ceng bodo konkurenčne.«

»Že takoj je moč ugotoviti, da ima

Marija Urankar-Murn

ta dobro teoretično in praktično znanje!«

»Oba imava končano hotelsko srednjo šolo in vsak po šest let delovnih izkušenj kot poslovodja.«

Upajmo, da bo prenovljeno gostišče z novim imenom Bumerang obratovalo po zastavljenih načrtih, kar bi bilo v zadovoljstvo tako krajanom kot gostincem.

Miro Vidic

KRAJEVNA SKUPNOST HOTIČ

Napredek v zadnjih treh letih

Naša vas se vedno bolj razvija. Vse več je novih hiš, novih ljudi. Več ljudi pa ima tudi večje potrebe, zato ima vodstvo Krajevne skupnosti Hotič dosti dela.

Velika pridobitev za Hotič je bila izgradnja gasilskega doma in ureditev kulturne dvorane. Tako se krajanje zbirajo ob raznih prireditvah, ki so razmerna dobro obiskane. Rešen je bil tudi problem prodajalne z osnovnimi živili, tako da zdaj krajanom ni potrebno po nakupih v Litijo. Naše prodajalke skrbijo, da je trgovina dobro založena.

Po posameznih zaselkih so se krajanje organizirali v gradbene odbore za ureditev krajevnih cest. Pomagala jim je krajevna skupnost, največ pa so naredili s prostovoljnimi delom. Asfaltirali in uredili so tudi avtobusno postajo v Sp. Hotiču. V spodnjem in zgornjem pa so postavili luči, ki so bile že močno potrebne. Lepo bi bilo, če bi v kratkem uredili še postajo v Zgornjem Hotiču.

Velik problem v naši vasi je bila voda. Treba je bilo urediti enotno vodovodno omrežje. Z mnogo dobre volje je to tudi uspelo. Zajetje je že dokončano in v Hotiču pijemo eno najčistejših vod

v litijski občini. Zajetje je odmaknjeno precej ven iz vasi, zato je vodstvo KS sklenilo, da bo tam pripravilo piknik za vse krajane. Tako si bodo lahko ogledali, od kje prihaja voda v stanovanja oz. gospodarstva, kajti marsikdo v Hotiču še ne ve, kje je zajetje.

Krajanje so tudi sklenili, da si bodo zgradili mrliško vežico. Dela so že skoraj končana. Mimogrede so uredili in pospravili še pokopališče. Tu se pojavlja tudi velik problem odlaganja smeti. Krajanje bodo morali sami poskrbeti, da bo njihova okolica čista.

V treh letih se je dosti naredilo. Toda to stane. Torej, od kje denar? Krajanje plačujejo samoprisevek, organizatorji del pa iščejo najboljše možnosti. Poleg tega veliko dela opravijo krajanje sami. Toda tu ni vse tako kot bi moralo biti. Vsi v kraju dobijo obvestila o delovnih akcijah, a le nekaj, vedno istih, prihaja in dela zase ter še za ostale, ki jih ni. Zakaj? Saj je delo v skupini bolj zabavno, pa še hitreje je opravljeno.

Za naprej upam, da se bodo krajanje bolj vestno udeleževali delovnih akcij, da se bo Hotič še naprej tako razvijal.

SC

KRAJEVNA SKUPNOST KOSTREVNICA

Srečanje starejših krajanov in krvodajalcev

V nedeljo, 21. maja 1989, so članice RK Kostrevnica pripravile srečanje in pogostitev za starejše krajanje in krvodajalce. Učenci OŠ Velika Kostrevnica pa so jih počastili s kulturnim programom.

Da so članice RK Kostrevnica aktivne, dokazujejo tudi druge dejavnosti. V mesecu marcu so obiskale starejše ljudi na domovih. Tudi na tiste, ki so v domu Tisje, niso pozabile. Obiskale so jih, jih obdarile in se z njimi pogovorile.

Denar za obdaritev in pogostitev so članice dobile s pobiranjem članarine, nekaj denarja pa je prispeval tudi Občinski odbor RK.

Tekst in foto: Jožica Žurga

»Zadovoljiti želimo slehernega poslušalca«

Cesta proti Trbovljam ob ozki strugi Save je asfaltirana in sorazmerno tekoča. Zlasti njen zadnji del, ki vodi mimo polrazpadlega Prusnikovega dvorca ob penečih brzicah, je skoraj raven.

Roka, ki sicer vdano počiva na valonu, samodejno seže po radijskem gumbu. Oglasi se znani avizo: Mi smo pa od tam doma. Odpira se dolina, nebesna modrina zaseka svoj svetleči pas nad nizko obzorje. Potem se cesta z levim krakom požene čez trboveljski most, z desnim pa nadaljuje proti Hrastniku. Na desni hrope cementarna. Iz radia prihaja prijazen glas napovedovalke: Radio Trbovlje na valovni dolžini 103,9 MHz. Še kratak skok in že si v Trbovljah, v rdečih revirjih.

Z beležnico in fotoaparatom smo namenjeni na obisk k regionalni radijski postaji Trbovlje, ki domuje v zgradbi impozantnega Delavskega doma.

Kar malce zmedeš se, predno se znajdeš med deskami, ki premoščajo razriti pločnik — gradbeni delavci polagajo nekakšne cevi — in prideš do vhoda.

Svetleči napis na vratih te prepriča, da si prišel prav. Potem gre vse lahko. Povzpneš se po stopnicah in že si pred kovinskimi vrati prenovljenega studia. V snemalnici sedi novinar s svojim gostom, tonski tehnik na aparaturi pa večje premika gumbe in ročice. Časa je ravno prav za prijazen pozdrav, za kratak klepet, za prvo spoznavanje. Pride direktor, mlad poslovni mož, ki nas prijazno povabi v svojo pisarno. Potem se pogovarjamo. O čem drugem pač kot o radiu.

Prijetno se je pogovarjati z nekom, ki ve toliko povedati o tem mediju. O njegovi razvojni poti, uspehih, pa tudi o težavah. Njegova beseda je preudarna, nič ni nepotrebnega hlastanja, kar nekakšna umirjenost diha iz njega. Izleda, da je nalezljiva. 1965. leta se je rodil ta njihov lokalni radio. Botre so mu bile vse tri zasavske občine, ki del sredstev prispevajo zanj tudi zdaj. Drugi del pa si 12-članski kolektiv ustvarja sam s svojo dejavnostjo.

Pred leti mu je že grozilo, da bo njegov glas zamrl, saj so bili pogoji slabi, aparature slabe in iztrošene. Z novim direktorjem MARJANOM FROLOM, s katerim zdaj govorimo, s pripravljenostjo zasavskega združenega dela, da pomaga, pa so se zadeve spremenile. Pridobili so nove prostore, nov studio, s 1. fe-

Vojka Povše, glavna in odgovorna urednica Radia Trbovlje

bruarjem 1988 pa so začeli oddajati na frekvenci 103,9 MHz preko oddajniškega sistema KUM. S tem se je povečala slišnost in razširil čas oddaj.

Danes se trboveljski radio sliši tja do Gorenjske, v Savinjsko dolino, Prekmurje in celo do hrvatskega Zagorja. Prav zaradi tega želi mladi radijski kolektiv, da bi s svojo dejavnostjo segel tudi na litijsko in laško področje. Že zdaj ugotavljajo, da se v različne programe — kontaktne oddaje vključujejo tudi poslušalci z našega območja. No, in roko na srce, prav zaradi tega smo tudi prišli na obisk, da bi iz prve roke izvedeli, kakšne so možnosti za vključitev v njihov program.

Tovariš Frol nam je razložil, da bi se v prvi

Marjan Frol, direktor Radia Trbovlje

fazi vključevali v posamezne krajevne skupnosti, kjer bi finančno breme oziroma sponzorstvo prevzela DO s tega področja. Z mrežo dopisnikov, ki bi jo organizirali, bi se prav gotovo dalo izoblikovati zanimive aktualne in privlačne oddaje. Seveda bi s tem pridobile tudi delovne organizacije, saj bi bile take oddaje tudi imenitna ekonomska propaganda za njih. V drugi fazi, če bi sodelovanje steklo, bi kajpada prišle v poštev tudi druge trajnejše in bolj obligatorne oblike. Skratka, možnosti so, treba je samo sestiti skupaj za mizo in se dogovoriti. Radio ima pač to možnost, da lahko informacijo posreduje že s kraja dogodka, jo dopolnjuje, komentira in ostaja tako vedno aktualen.

V tem trenutku, ko je tako sproščeno tekla beseda o možnostih sodelovanja, se je s terena vrnila glavna in odgovorna urednica VOJKA POVŠE. Prijazno je prisledla in v prostoru, kjer smo sedeli, je zavel nov vetrič optimizma. Tovarišica Vojka kar ni mogla skriti navdušenja, ko je pripovedovala o programski shemi, o tem, kako bi se še dalo marsikaj postoriti, da bi, kot je rekla, radio približali resnično vsakemu človeku.

Radio Trbovlje oddaja zdaj sleherni dan. Od ponedeljka do četrтка teče program od 16. do 19. ure, ob koncu tedna pa je spored daljši. Ob petkih oddajajo od 14. do 19. ure, prav tako ob sobotah, ob nedeljah pa od 9. do 16. ure. Če je več čestitk, pa tudi podaljšajo do 18. ure.

S 1. junijem oddajajo 5 ur dnevno.

Se o marsičem je tekla beseda, kazalec na uri pa se je vztrajno vrtil. Lepo je sedeti s tako delovnimi ljudmi, ki s takim zanosom in navdušenjem govorijo o svojem delu. Ni čudno, če so napravili tak premik, da bi jim lahko zavidele veliko starejše in večje radijske hiše.

Ob slovesu, ki je kar prehitro prišlo, smo si ob tisku rok zaželeli, da bi se v njihov avizo kmalu vključila tudi litijska dolina in da bi v eter stekle tudi naše informacije. Bolje bi se poznali in več bi vedeli drug o drugem. Saj to je pravzaprav osnova vsega, mar ne?

Cudovito lep dan se je zlatil nad rudarsko dolino, ko nas je pot vodila nazaj domov. Prijetna glasba iz radijskega sprejemnika je božala uho in drevesa so bežala mimo, ko so koleasa drsela po gladki prevleki. Iz glave pa ni in ni hotel tisti znameniti: Mi smo pa od tam doma.

J. S., foto: GO

Jože Naglav, tonski tehnik, med snemanjem oddaje

Cicibanova prometna značka

»Kakršen je majhen otrok pri igri, takšen je šolar pri učenju in odrasel človek pri delu.« To so stare resnice, ki najbrž kar držijo. Vrtec je za otroka IGRIVI SVET IGRE, ki ga vodi v življenje. Težka muka staršev in vzgojiteljev je uvajanje naših malčkov v svet BRZEČIH POŠASTI, kjer mora otrok čisto sam skrbeti za svojo varnost. Vsa leta se trudimo, da bi naši »vrtničkarji« samostojno in odgovorno bili kos tej zahtevi. Ob zaključku male šole smo organizirali »preizkus znanja« na cestah, po katerih bodo hodili v šolo. Prišli so miličnik, predstavnik NZ iz krajevne skupnosti ter starši. Otroci so samozavestno opravili svojo nalogo, kljub temu da jih je spremljalo budno oko kamermanke Tatjane. Značke so bile osvojene.

Hura, mali šolarji! Pa srečno in varno pot v šolo!

Naši starši

Naši starši — mlade družine, ki plačujejo davke naše zavoženosti. Ni jim vseeno, kako bodo vzgojeni njihovi otroci, in še bolj so v skrbeh, kakšna bo njihova prihodnost. Vključujejo se v naša vzgojna prizadevanja in kljub temu da ima naša družba brezbrizhen odnos do njih, nam pomagajo na vsakem koraku. Kako osiromašen bi bil vzgojni proces v vrtcu brez odpadnega materiala, ki ga zbirajo v tovarnah, nemočni bi bili brez njih ob organizaciji športne značke, prometne značke, izletov. Vključeni so v naše samoupravne organe, kjer nam vlivajo voljo in pomagajo s strokovnimi nasveti reševati organizacijske, gospodarske in vzgojne probleme.

Z njimi se srečujemo na roditeljskih sestankih, govornih urah, proslavah in vzgojnih nastopih. Organizirane imamo »kotičke za starše«, kjer jih informiramo o sodobni vzgojni problematiki.

Ali v vrtcu ne bo nikoli dovolj prostora za naše malčke?

Tudi v letošnjem letu bo VVO Litija morala zavrniti preko 100 prošelj za sprejem otroka v vrtec, saj bo VVO Litija lahko ponudila »drugi dom« le polovici vsem na novo vpisanim malčkom. V rednem roku za vpis je prispelo 214 prošelj, sprejeli pa bomo lahko le sto deset novincev — toliko predvidevamo, da bo jeseni prvošolcev, ki sedaj obiskujejo še vrtec. Največji delež odklonjenih otrok bo v jasilih. Glede na prostorske in kadrovske možnosti lahko VVO sprejme 20 novih dojenčkov, 26 pa jih mora zavrniti.

Tolikšno število odklonjenih otrok se pojavlja že tretje leto; praktično pa se problem nerešenega družbenega varstva predšolskih otrok vleče iz leta 1985, ko so se ustavile gradnje vrtecev in prizidkov k vrtcu.

V gospodarski situaciji, v kakršni se nahajamo, se našim malčkom tudi v prihodnjih letih ne kažejo boljši pogoji. Sredstva za družbene dejavnosti se ne smejo povečevati, kar pomeni, da moramo programe prej krčiti kot širiti. Takšne ukrepe popularno imenujemo »razbremenjevanje gospodarstva«, ne povemo pa vedno, da gre to razbremenjevanje na račun večjega obremenjevanja družin z majhnimi otroki in šolsko mladino.

Spet bodo starši otrok, ki ne bodo sprejeti v organizirano družbeno varstvo, iskali privatne varuške v neustreznih stanovanjskih pogojih, ponovno bodo angažirali stare starše, ki bi pogosto še sami potrebovali pomoč, ter iskali drugačne začasne rešitve v upanju, da bodo imeli prihodnje šolsko leto več sreče pri vpisu otroka v vrtec.

Tatjana Zajc

Kdo nas je obiskal?

Vzgojni proces brez zunanjih sodelavcev v vrtcu bi bil zelo osiromašen. Imamo sicer bore malo denarja, a na srečo imamo starše, ki omogočijo svojim otrokom, da uživajo v kulturnih dobrinah. V tem šolskem letu nas je obiskal gledališčnik Igor Somrak in naše malčke navdušil z dvema predstavama; zelo nas je razgibal čarovnik ROMANO, ki nas je učil čarati, vzgojiteljice in varuhinje so ob novem letu uprizorile lutkovno igrice, ogledali pa smo si tudi imenitno predstavo glasbene šole. Uživali smo ob gledanju filmske predstave SREČNO KEKEC ter na ekskurziji v ljubljanskem živalskem vrtu.

Nekaj je le bilo, verjetno premalo, a boljše kot nič. Če bi čakali le na pomoč družbe, bi se naši malčki morali zadovoljiti le z varstvom, brez vzgoje. Zalostno, a kaj...!

Končar Franci

Tito nam je podaril dan mladosti, zato ga ne bomo pozabili!

Tudi letos smo v vrtcu Najdihojca dan mladosti spremenili v teden sreče, veselja in nepozabnih trenutkov. Tovari-

šice smo skupaj z otroki poskrbele, da je bil teden mladosti zares nekaj posebnega. V skupnem veselju so se prepletali otroci vseh starostnih skupin kot ena VELIKA DRUŽINA. Prvi dan v prazničnem tednu smo očistili vrtec in okolje okrog njega, kajti tako smo praznik doživljali še lepše. V naslednjih dneh pa so se vrstili družabne igre, kvizi, tekmovanja, ples za zabavo itd. Otroci so bili tudi soustvarjalci razstav, ki smo jih pripravili v prostorih vrta. Starejši otroci so pripravili razstavo fotografij, slik in knjig o tov. Titu, mlajši pa razstavo cvetlic. Obe so si z velikim zanimanjem ogledali tudi starši naših otrok. V kino dvorani na Stavbah smo si skupaj s prijatelji iz ostalih vrtecev ogledali film SREČNO KEKEC. Na dvorišču vrta smo izvedli kulturno prireditev — NASTOP PEVSKIH ZBORČKOV. Nepozaben pa je bil izlet vseh otrok v naravo. Tisti dopoldan nas ni bilo doma — v vrtcu. Na vrata smo napisali listek »SMO NA IZLETU« in dvakrat zakleknili vrata. To je pomenilo za otroke nekaj izjemnega.

Pri vsem tem pa je še posebej razveseljivo to, da so v prazničnem tednu sodelovali tudi starši. Bili so sicer v manjšini, vendar v vrtcu smo optimisti. Prepričani smo, da jih bo iz leta v leto več. Saj je vendar vsem potrebna otroška sproščenost, prisrčnost, kritičnost in poštenost. Če jim dobro prisluhujemo, se od njih tudi učimo.

Potrebni smo drug drugemu na vsakem koraku. Tudi ob teh prireditvah je bilo tako. Zato smo se dolžni zahvaliti vsem, ki so nam pomagali, da smo doživeli toliko lepega.

HVALA ŽIK-u, SIS ZA KULTURO IN OTROŠKO VARSTVO, STRICU BRANETU, STRICU GREHCU in vsem staršem, ki so sodelovali z nami.

V imenu otrok in tovarišč
Olga Sinreih

Športna značka

Danes vsi radi zbiramo značke, posebno dragocene pa so nam značke, ki jih je potrebno osvojiti z znojem, znanjem, pa tudi odrekanjem. Če hočejo naši mali šolarji osvojiti športno značko, morajo opraviti vsaj 8 izletov v daljno okolico, naučiti se morajo kotalkati, kolesariti, smučati ter obvladati spretnosti z žogo.

Večina naših otrok je osvojila to značko in jim bo podeljena na zaključni slovesnosti v lovski koči v Ponovičah. Tja bodo morali mali šolarji pešačiti od

vrta Medvedek preko Svibna ter na poti tudi rešiti »uganke in zanke« ob pomoči svojih staršev.

Kdor ima rad živali, ima rad tudi ljudi!

To je pregovor, ki je veljal že v preteklosti, pa je prav, da ga z vsem spoštovanjem ohranimo tudi v naši sedanosti. Nekateri otroci živali uničujejo, drugi se jih bojijo, pa še druge posebnosti opaziš, če z odprtimi očmi stopaš v nove dni.

V vrtcu se trudimo, da bi pri otrocih razvili takšne odnose do živalskih vrst, da bi začutili potrebo ljudi do živali in obratno. Da pa si mladi ljudje izoblikujejo takšne odnose, morajo z živalimi priti v konkreten stik. Doživeti jih morajo preko neposrednega opazovanja, dotika in želje, da jo spet vidi, nahrani, skrbi zanjo, se ob njej sprosti.

Eden izmed mnogih tovrstnih primerov pri našem vzgojnem delu je bilo srečanje s kozo, ki je pričakovala mladiča.

Skupina »MEDVEDKOV« se je odločila, da kontinuirano spremlja čas brejosti, nato kotitve in napredovanja mladičev. Navdušenje je bilo izjemno, otroci so kozo sprejeli za svojo. Dali so ji ime MIKICA, jo narisali in tako predstavili tudi staršem. Pri naslednjih obiskih smo ji z vrvice merili obseg trebuščka in vzročno povezovali spremembe. V knjižnici smo si izposodili knjigo KOZJEREJA, v kateri smo našli zelo zanimive reči. Še posebej dobro smo si zapomnili, kaj mora jesti mama koza po kotitvi, pa tudi mladiči. Zato smo ostanke kruha namenjali mami kozi. Pred prvomajskimi prazniki pa smo ob obisku izvedeli od prijazne gospodinje in njene hčerke, da se koza počuti slabo, da nič ne vstane. Povedala je, da se bliža dan kotitve.

»JOJ, KAKO DOLGI SO BILI PRAZNIKI!«

Vse pa je bilo pozabljeno, ko smo se po praznikih vrnili v vrtec. Novica, da je naša MIKICA skotila tri mladiče, je bila nadvse razveseljiva. Še predno smo jih lahko videli, so jim otroci podarili imena: PIKI, RIKI, TIKI. Toda ta imena so se morala spremeniti. Pri prvem obisku koze in njenih mladičev smo izvedeli, da sta dva mladiča ženskega spola in eden moškega. »O, JOJ! KAJ PA SPET TO POMENI, TOVARIŠICA?« so zakrbljeno spraševali otroci. Razmišljali smo skupaj, iskali rešitve in našli prave odgovore.

Po vrnitvi v vrtec smo na stencas za starše dorisali še tri bele mladiče. Najbolj spretni pa so jim napisali še imena, pa kako spretno so sklanjali PIKICA, TIKICA, RIKI.

Tudi vrvice smo obesili, ki pa je bila mnogo krajša kot pri zadnjih obiskih. PA VESTE ZAKAJ? Naj vam pomagam, otroci so takoj uganili. »OH, KAKO JE PRIDNA NAŠA KOZA, KAR TRI MLADIČE NAM JE PODARILA.« »RES MORAMO PAZITI NANJO, DA BO ZDRAVA.« so rekli otroci, ki že nestrpno čakajo, da jo spet obiščemo. Ugotoviti moramo, če so mladiči zrasli, zvedeti, kaj bo z njimi naredila prijazna gospodinja. Saj res, HVALA, ker nas vedno tako prijazno sprejmete.

Olga Sinreih
v imenu otrok skupine »Medvedkov«
in tovarišice Jožice

Kultura

Orgelski večer v Cankarjevem domu

Sredi maja je bil v veliki dvorani Cankarjevega doma letni koncert študentov Akademije za glasbo iz razreda prof. Huberta Berganta. Na največjem orgelskem instrumentu v Sloveniji je preizkusilo svoje znanje pet študentov od 1. do 4. letnika. Med nastopajočimi je bila tudi mlada in nadarjena litijska glasbenica Marija Fojkar, študentka 1. letnika.

Upokojenci peli v Žalcu

Zadnjo soboto v maju je potekala v Žalcu pri Celju letna revija pevskih zborov upokojencev celjsko-zasavskega področja. Med petnajstimi zbori se je predstavil tudi mešani zbor litijskih upokojencev pod vodstvom zborovodje Ivana Kolarja.

Koncert na Bogenšperku

Šmarski mešani zbor Zvon se tudi letos ni izneveril tradiciji, zato je organiziral tretjo majsko nedeljo svoj letni koncert pod vodstvom zborovodkinje Marjance Vidic na dvorišču gradu Bogenšperk. Tokrat je bil njegov gost mešani pevski zbor Slavček iz Trbovelj, ki je z dirigentom Jožetom Skrinarjem izpolnil prvi del koncerta. Čeprav je sprva kazalo, da bo nastop prekinil dež, so pevci in pevke vztrajali ter za zaključek še vsi skupaj zapeli dve skladbi: zbor sužnjev iz Verdijeve opere Nabucco in Lipo.

Boris Žužek

Srečanje kiparjev in slikarjev v Domu počitka Tisje

V okviru Društva samorastnikov iz Ljubljane je bio organizirano peto srečanje likovnikov v Domu počitka Tisje. Motor cele organizacije je 80-letni France Smole iz Ljubljane.

Sodelovalo je šest kiparjev, in sicer Milan Lovše iz Litije, Drago Košir iz Sodražice, Milan Kristan iz Ljubljane, Jernej Kreže iz Trbovelj in Peter Kukovica iz Kranja. Zasluga tem kiparjem gre, da okoli doma nastaja bogata forma viva lesenih plastik. Vsak kipar ima seveda svoj svet, kot npr. Košir letne čase, Kristan pevce, Kreže vinsko trto, Kukovica maske in Lovše talce.

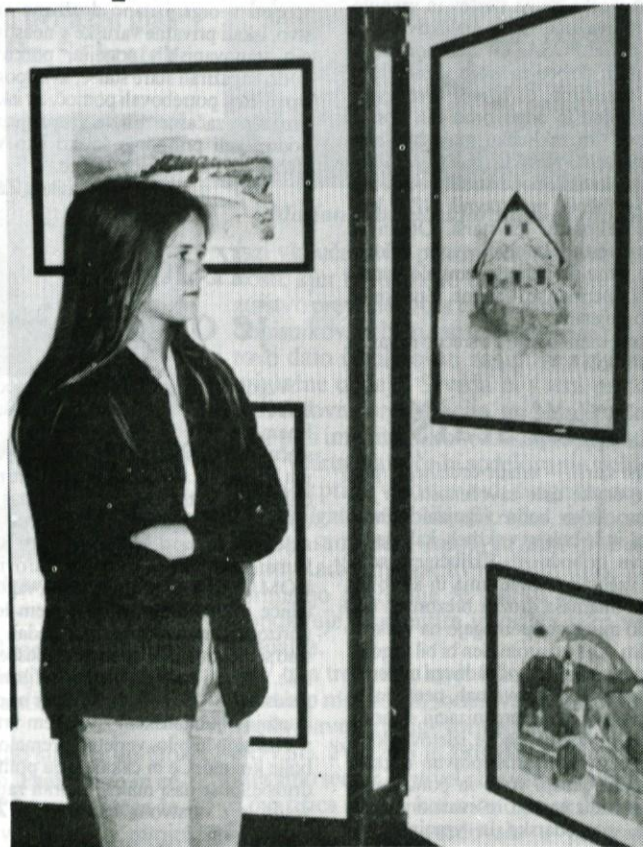
Od slikarjev so se udeležili Lojze Adamlje iz Ljubljane, Emilija Erbežnik iz Ljubljane, Helca Krasnik iz Trbovelj, France Smole, Tončka Ostanek, Ksenija Šmid in Janez Zajc iz Ljubljane ter Ma-

rija Smolej, Irena Petek in Pavel Smolej iz Kresnic. Skupaj so naredili 25 del. Med deli je bilo 9 portretov stanovalcev doma, kar je vzbudilo veliko zanimanje tudi svojcev portretiranih. Ostala dela zajemajo motiviko v okolici doma.

Dom je bil v času od 3. do 11. junija izredno pozoren do udeležencev, tako da so imeli res dobre pogoje za delo. Razstava ročnih del, ki so jih naredili stanovalci doma, plastik in slikarskih del je bila v nedeljo, ko je bilo srečanje s svojci. Vse je bilo popestrjeno s kulturnim programom, v katerem so sodelovali: Litijski oktet in mažoretke iz Trbovelj. Dom je izkazal pozornost do dolgoletnih zvestih zunanjih sodelavcev in udeležencev likovne kolonije.

Pavel Smolej

Mladi ob svojem prazniku odprli likovno razstavo

Ob dnevu mladosti so mladi iz Litije organizirali v avli in sejni sobi SO Litija zanimivo prireditev, kjer so odprli likovno razstavo, predstavili mlade literate in najboljšim posameznikom podelili priznanja.

Srečanje mladih likovnikov na dan mladosti

Letos je Zveza kulturnih organizacij Litija že osmič zapored organizirala delovno srečanje učencev osnovnih šol — likovnikov občine. Srečanje je bilo na dan mladosti v Podšentjurju. Udeležili so se ga učenci iz osnovnih šol Litije, Šmartna, Gabrovke, Vač in Kresnic. Vseh skupaj z mentorji jih je bilo 41.

Za mesto srečanja smo se odločili že lani in tudi organizacija je že utečena, kot velja za ektempore. Čeprav smo mislili, da bomo srečanje posvetili slikanju vode, so se udeleženci bolj orientirali na krajino in arhitekturo. Skupine so se razporedile po naselju in tja do pogojškega gradu. V samih delih je čutili napredek v smeri večje

barvitosti, kajti napravljenih je bilo veliko manj risb kot prejšnja leta. Iz del bomo oblikovali razstavo, ki jo bomo jeseni postavili v avli občine, nato bo pa potovala po šolah. Za naslednje leto smo se dogovorili za srečanje nekje od Kresniškega Vrha do Golišč, kjer bi prišli do frontalnega pogleda na kamnolom.

Za letošnje srečanje velja povedati, da nam je gostoljubje nudila v Podšentjurju Kovačeva domačija. Za ta dan je gospodinja udeležencem spekla sveži kruh in z njim napravila okusne sendviče. Zavrela je še domače mleko in spekla za povrh še pecivo.

Pavel Smolej

Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli še nekaj pošte. Pisali so nam prvošolčki OŠ »Dušan Kveder-Tomaž«. Njihove prispevke z veseljem objavljamo.

Peka kruha

Pri Damjanovih smo si ogledali peko kruha. Gospodinja je v metrgi naredila testo. Kruh je z loparjem položila v krušno peč. Ko je bil kruh pečen, ga je vzela iz peči. Vsi smo ga jedli.

David Tubin, 1.a

Pred dnevi smo šli v Podšentjur. Ustavili smo se pri Damjanovih. Gospodinja nam je spekla kruh in pecivo. Imeli smo dobro malico. Na dvorišču nas je pričakal pes Medo. Videli smo tudi piščančke.

Davor Tubin, 1.b

Peka kruha

Zjutraj smo se zbrali pred šolo. Skupaj smo odšli ob

reki Savi v Podšentjur. Tam nas je lepo sprejela gospodinja Damjanova. Postregla nam je z domačim kruhom, pecivom in sokom.

Videli smo kmečko peč, metrgo in lopar. Gospodinji smo dali v zahvalo darilo. Ko smo šli domov, smo bili veseli in smo pepravali.

Ana Adamlje, 1.a

Obisk pri Kovačevi mami

Bil je lep sončen četrtek. Odšli smo na obisk k Damjanovim v Podšentjur. Mama nas je pričakala na dvorišču. Povabila nas je v hišo. Tam smo videli: kmečko peč, mizo za mesenje kruha in peharje.

Odprla je peč in pokazala, kako peče kruh. Nekaj hlebcev je bilo že pečenih. Posedli smo pred hišo, bilo nas je več kakor sto, in pričela se je pojedina.

Vsi smo poizkusili domači kruh, pecivo in pili sok. Ob koncu obiska smo se zahvalili dobri mami in ji podarili skromno darilo. Otroci pri takih mamah ne bi bili nikoli lačni.

Tjaša Lemut, 1.a

Novo arhivsko gradivo o delovanju društev v Litiji

Zgodovinski arhiv Ljubljana je za območje občine Litija prevzel 3 fonde, ki govore o društvenem življenju v Litiji.

To je kar lep uspeh, saj se je do sedaj v arhivskih prostorih občine Litija hranila ena sama škatla, ki naj bi pričala o delovanju društev. Gre za fond TVD Partizan Litija. Če vemo, da društva prispevajo pomemben delež h kulturni dediščini in razvoju kulture (saj so eden od temeljev kulturnega življenja), je jasno, da je to premalo za kakršno koli raziskovanje zgodovine v Litiji s pomočjo arhivskega gradiva. Novi fondi pa takoj pomenijo več gradiva in večjo možnost za raziskovalca, ki ga zanima društveno življenje oziroma lokalna zgodovina.

Naj jih naštejemo.

Najpomembnejši je vsekakor fond »**Pevsko društvo ZVON Šmartno pri Litiji**«, ki obsega gradivo za čas od 1890 do 1975. Gre za tri škatle arhivskega gradiva, ki ga sestavljajo zapisniki, pravila, evidence, sezname in številna dokumentacija o delovanju

društva (diplome, fotografije, vabila, priznanja), in to vse od njegove ustanovitve dalje. Vse to dokazuje, da je bilo društvo zelo aktivno (seveda je še vedno) in ima velik pomen za kraj, kjer deluje.

Čez tri leta društvo praznuje 100-letnico obstoja. Z gradivom, ki je ohranjeno, tov. B. Žužku ne bo težko dokazati aktivnosti društva skozi vsa ta leta.

Arhivskega gradiva **Sindikalnega pihalnega orkestra Litija** ni veliko. V arhiv smo dobili le nekaj zapisnikov občinskih zborov s prilogami, ki pa niso popolne. Govorijo pa le o dveh letih delovanja orkestra (od 1968 do 1970). Verjetno se bi našlo še kaj, toda pri društvu še vedno ne zaupajo arhivu. Vzrok gre iskati pri prejemnem poznavanju vloge arhivov v naši družbi.

Še največ arhivskega gradiva je ohranjeno pri fondu **Turističnega društva Litija**. Toliko ga je (7 škatel), da že ob bežnem pregledu dobiš lep vpogled v delovanje društva. Toda žal le od leta 1964 dalje.

Fond ima zlasti veliko fotografskega gradiva, ki nam prikazuje vsakoletni litijski karneval z vseh mogočih vidikov. Pisanega gradiva ni veliko. Mogoče ga ima kdo, ki je nekoč aktivno sodeloval pri društvu, še vedno doma? Upajmo, da se zaveda vrednosti in pomena tistega »starega papirja« in ga ne bo vrgel proč. V arhivu bomo veseli vsakega dokumenta, ki ga bomo dobili, saj bomo vedeli, da smo z njim ohranili še delček zgodovine

več za naše nadaljnje rodove.

Končno pa je naloga arhivov hranjenje, varovanje in urejanje arhivskega gradiva. Seveda pa ga je treba tudi strokovno obdelati.

Toda vse ni odvisno le od nas. Potrebna je tudi vaša pomoč, ki jo vedno z veseljem sprejememo.

Boris Rozman

Zgodovinski arhiv Ljubljana
Mestni trg 27
61000 Ljubljana

NOVICE IZ KNJIŽNICE

Odkupimo knjige za stalno razstavo Valvasorjevih del

Na gradu Bogenšperk bodo razstavljeni tudi Valvasorjeva dela. Ker pa trenutno nekaterih ni več v prodaji, naprošamo bralce, ki jih imajo in jih lahko odstopijo ali prodajo, da nam pomagajo. Iščeemo naslednje knjige:

— Prizorišče človeške smrti, Maribor: Obzorja, Novo mesto: Dolenjska založba 1969

— Topografija Ducatus Carnioliae moderna. V Ljubljani, CZ, 1970

— Pasijonska knjižnica 1679. V Ljubljani, CZ, 1970

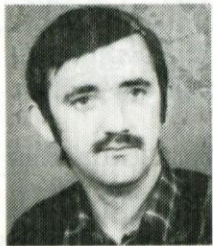
— Metamorfoze, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1974

Svoje ponudbe pošljite na Matično knjižnico Litija, Parmova 9.

Šmarska knjižnica — zdaj pa zares

20. junija je bila otvoritev prenovljenih prostorov za knjižnico v Šmartnem. Knjižnica je v zadruženem domu, bralci pa si lahko dvakrat na teden (ob torkih in petkih) izposodijo mladinske knjige, leposlovje in poučne knjige, knjige v angleščini in kasete z otroškimi pesmicami in pravljičami.

*V domu našem je praznina,
v srcih bolečina,
spomin na tebe pa živi.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega
sina, brata, očeta in strica

DARKA PLANINŠKA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izraženo sožalje, darovano cvetje in vence ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo govornikoma tov. Cirilu GO-LOUHU in tov. Albinu JESENŠKU za poslovilne besede, šmarskim pevcem za žalostinke ob grobu, glasbeniku za zaigrano Tišino, učencem in tovarišicama 3. c razreda OŠ D. Kveder-Tomaž za izrečeno sožalje in darovano cvetje. Še enkrat hvala vsem, ki ste spoštovali našega Darka.

Litija, 12. 5. 1989

Žalujoči: mami, ati, sin, brat in sestri z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame,
sestre, tete in tašče

JOŽEFE KOCI

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste jo v velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in nam ustno izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo osebju Doma Tisje za izredno skrb in nego. Iskrena hvala tov. Albinu Jesenšku za občutene besede, pevskemu zboru Zvon za zapete žalostinke ter g. župniku za lepo opravljen obred.

Vsem še enkrat hvala.

Mamolj, Litija, Šmartno pri Litiji, Ljubljana

Vsi njeni

*So skrivnosti,
ki jih ne moremo razumeti,
je bolečina,
ki jo more le Bog doumeti.*

ZAHVALA

Bridka bolečina in tema križa sta ponovno v
naši družini. Le dobrih sto dni po očetovem slo-
vesu se je končalo 19-letno življenje našemu
najmlajšemu sipu, bratu, nečaku in stricu

LOJZIJU PLANINŠKU

iz Zavrstnika 24

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sovaščanom, prijateljem, znancem in sodelavcem, ki so nam izrazili sožalje in z nami delili bolečino, nam pomagali, darovali cvetje, sveče, dali za mašni dar in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala gospodu župniku Draganu za lep obred in besede upanja in tolažbe. Hvala tudi govornikoma za poslovilne besede, pevcem in mladinskemu cerkvenemu zboru iz Šmartna za zapete pesmi ob slovesu, glasbeniku za zaigrano Tišino, gasilcem iz Zavrstnika, sodelavcem iz DO Mostovne-ŽG Ljubljana in vsem njegovim prijateljem.

Njegovi: mami Jožefa, bratje in sestri: Vinko, Slavko, Joži in Dani z družinami, Tone, Silvo in teta Mimi

ZAHVALA

Ob izgubi

JANEZA MLAKARJA

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, mu darovali cvetje in ga pospremili na zadnji poti.

Posebna zahvala GD-Jevnica, tov. Evi Kovič za poslovilne besede, pevcem iz Kresnic ter župniku za opravljen obred.

Vsi njegovi

*Ne poješ več, ne igraš več, težko te bo pozabiti, s
harmoniko si pel, prijatelj! Okoli sebe vedno
imel, za vedno od nas sedaj slovo si vzela.*

ZAHVALA

Ob prerani, boleči in nenadomestljivi izgubi našega dragega

MARKA CELESTINA

roj. 1964
iz Suhadol 11

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam izražali sožalje, darovali cvetje in sveče, ga pospremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala tudi delovni organizaciji TNK Dole, KZ-Doika Dole, OO ZSMS Dole, KS Dole, KUD Dole, Športnemu društvu Dole, KO SZDL Dole, GD Dole, Društvu upokojencev Dole, KO RK Dole za pomoč pri pogrebu. Posebna hvala tudi pevskemu zboru iz Polšnika za zapete žalostinke, govornikoma za poslovilne besede, trobentaču za zaigrano TIŠINO in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Vsi njegovi!

*»Ljubil si zemljo,
ljubil si dom
in v tem tihem cvetočem polju
odšel si v mnogo prerani dom.*

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.«*

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi
izgubi našega dragega

RADA OSTREŽA

iz Golišč 4

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pomagali, darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Zahvala Institutu Jožef Štefan, Modni konfekciji Jevnica, DO Petrol Zalog, Železniški tiskarni Ljubljana, DPO, društvom in KS Jevnica, gasilcem, pevcem, govornikoma Evi Kovič in Franciju Godcu, gospodu župniku za opravljen obred ter dekletom in fantom iz nase-lja Golišče ter vsem drugim, ki ste ga imeli radi in ga množično pospremili na njegovi zadnji poti.

HVALA VSEM!

Njegovi najdražji

Suomi-Finska — dežela tisočerih jezer, otokov in svežih polarnih noči

Velik trajekt s šestimi nadstropji in dva tisoč vozil v trupu hrumeče drsi po vodni gladini, v kateri odseva njegovo zveneče ime, Viking Line.

Otok Aland Ahvenanmaa s tisočimi otoki ovira nemoten prehod v sam baltiški zaliv, ki je dolg in širok kot Jadransko morje. Kapitan mora biti res pravi mojster, da barko varno pripelje na ono stran. Postanek na tej devet ur trajajoči vožnji je le na največjem otoku A. A. z glavnim mestom Mariehamn. Skoraj vse to otočje, kot se spodobi, pripada Finski, deželi tisočerih jezer in otokov. Dežela, ki je za dobro četrtno večja od Jugoslavije, ima 30.000 otokov in 60.000 jezer. Jezera so na 31.575 km². Kljub temu da sem vedel za ta podatek, nisem tega uspel izvedeti nikjer; ne od ljudi na ulici, v trgovini, celo v turističnih poslovalnicah ne. Odgovor je bil vedno in povsod, da je to dežela tisočerih jezer.

Pokrajina na Finskem je zelo enolična, toda še zdaleč ne dolgočasna. Povsod sama ravnina, pogozdena s smrekom, borom in brezo. Neopazno se 200 do 300 m nad morjem dviga le kristalinski masiv. V Laponiji na severu pa je najvišji hrib visok 1324 m. Ostali del se spleta v nepreglednih ravninah gozdov, ki pokrivajo 70% dežele, in nadležnih močvirij, kjer kraljuje več milijard nadležnih komarjev. Jezera se zlivajo eno v drugo, povezujejo jih lene reke, ki prepdajo ozemlje, ki meji na severozahodni del Rusije. Po teh rekah splavarji spuščajo les, ki se ob zajezitvah kopiči in mu včasih ni videti konca.

Ta predel Skandinavije je drugi evropski Oregon, le s to razliko, da leži visoko na severu. Zato se vidno spreminja vegetacija. Bujni smrekovi in brezovi gozdovi na jugu, ki jih napaja neizčrpen vir vodne energije, bledijo proti severu. Pri Krajaani in Oulu postane rast skromnejša, dokler to košato gozdno kraljestvo popolnoma ne izgine v tanke »štibile« in grmičevje v Laponiji.

Obdajajo jih le še nizka bodeča trava, grmičevje, mah in lišaji. Severni predeli niso rodovitni, zato tu živi le malo ljudi. Mesta in kraji so majhni in zelo oddaljeni med seboj. Tu žive v glavnem Finci, ki so na tem ozemlju že od samega začetka prvega tisočletja. So mongolskega porekla, njihov jezik pa je na prvi pogled zelo podoben madžarskemu. Naseljenih je tudi nekaj Švedov in 1.300 Laponcev, ki so »lastniki« najsevernejših, za življenje najtežjih predelov.

Pogoji za kmetijstvo niso dobri, zato žito v glavnem uvažajo. Izvažajo pa nekaj vrst barvnih rudnin. Zelo velik pa je proizvod ribištva, kar pa seveda ne preseneča.

Južnejši del je bolj razvit. Ima zelo gosto dobro razvejano mrežo cest, ki povezujejo tudi najbolj oddaljene kraje z večjimi.

Ob prihodu na Finsko se ura premakne za eno uro naprej. Postaja hladnejše, tla so razmočena, polno je nadležnih insektov. Iz pristaniškega mesta Turku se podava mimo table, kjer piše Suomi — Finland. Suomi je staro ime za to deželo. Pravijo, da ga ne velja zanemariti. Očitno ljubijo tradicijo. Že po dobrih sto kilometrih te objemajo jezera, večja, manjša, mlakuže in korita. Povsod je sama voda in gozdovi. Če le ne dežuje, je podnebje znosno, za potovanje z motorjem ugodno. Malo je sicer hladnejše, če se pa dobro oblečeš, je idealno. Ko voziš, te ne zebe, ko ustaviš, ti ni vroče. Na obrobju ribiških vasi paseva radovednost v kombinacijah, zapetih do vratu, »vikinki« pa skačejo naokrog v samih majicah, pa še zebe jih ne.

Močno sonce in od dežja umito jutro naju zbudita. To svežino čutiva ves dan. Na to se bo treba privaditi. Zajtrk v naravi se prileže. Pristen, domač ambient daje vzušju piko na i. Če ne bi žena nasprotovala, bi najprej »nacukal« malo mleka pri tisti lepi frizijki, ki se je vseskozi pasla v najini bližini in radovedno

vlekla cunje z motorja.

Domala za vse poskrbi narava. Tudi za dolgčas in osamljenost. Treba jo je le znati opazovati, se ji podrežati in uživati. Počitek na parkirnem prostoru, kjer je Majda zadremala, so mi popestrile nekaj trenutkov »najmočnejše« živali, ki lahko prenašajo tovor, ki je petdesetkrat težji od njih — mravlje. Zatopljen sedim na klopi in zrem v tla. Opazujem jih, kako lezejo iz spranj, se zaletavajo, pozdravljajo, otipavajo... Kakšna družabna bitja! Nobene zavisti. Počno tisto, kar jim narekuje življenje. Očitno je delo vir življenja, pomislim. Prinašajo vse, kar rjuno potrebujejo za preživetje. Odnášajo pa tisto, kar jim je odveč, z žrtvami vred, kajti te jim ne morejo več koristiti. Naravni razum, naravna selekcija, ki oblikuje življenje tega sveta. Ko tako buljim v tla, me zbudi hrup motorja, ki je preplašil tudi mravlje. Med njimi je nastala prava panika. Zame je to smešno, a zanje, neobjeljena bitja, smrtno resna zadeva.

Čas je najin gospodar, zato hitiva po dvosmernici proti severu. Odmikajo se mesta, obdana z gozdovi in jezeri, v katerih se zrcali modro nebo. Srečujeva težko naložene tovornjake, ki prevažajo les, ki ga predelujejo v vseh večjih mestih, kot so: Jyväskylä, Jämsä, Kuopio, Lisalmi, Kajaani itd. Vsa ta imena so zrasla v tem labirintu gozdov in voda, ki jih je v tem delu Finske največ.

Proti severu so si mesta vse bolj podobna, čeprav so med seboj precej oddaljena: glavna ulica, nekajkrat po deset hiš in ljudje, ki se med seboj vsi bolj ali manj poznajo.

Eno takih mest je tudi Suomussalmi s svojim okrožjem, ki zavzema 5.859 km², od katerih jih odpade na jezera 528. Čeprav leži kraj izven vodne »močve«, je vode še vedno dovolj. Tu živi okoli 13.500 ljudi, polovica jih živi v bližnjem mestu Ämmäsaari. Ceste jih povezujejo z vsemi konci sveta. Glavna je avto cesta 5, kot se imenuje, a je v bi-

stvu le navadna široka dvopasovnica.

Druga je t. i. polarna cesta, tretja pa obmejna. Zakaj? Zato, ker je mesto oddaljeno od ruske meje le nekaj deset kilometrov in vodi na sam mejni prehod.

Zapustiva polarno cesto in zavijeva proti vzhodu. Nekoliko slabša asfaltna cesta vodi čedalje globlje v gozd ob jezeru. Obhajajo me čudni občutki. Če že ne smeš tja, zakaj ne bi vsaj videl, kaj je tam takega, česar ne smeš videti. V tišini gozda, ki jo je oskrnjalo le brnenje motorja, zavijeva na lepo, široko gozdno makadamsko cesto, po kateri se da peljati tudi do 80 km na uro. Gozd, jezero, midva in misel — tam čez je Rusija. Ime ti toliko pove. Pa tiste nepregledne ravnine Ukrajine, Ural. Mrzla in močvirnata Sibirija, o kateri je pripovedoval ded, ko je bil v 1. svetovni vojni tam v ujetništvu. Pa o žitnih prostranstvih, Kozakih, volkovih in strupenih polarnih zimah, zaradi katerih so mu zmrznili prsti na nogah. Iluzije in blodnje. Sla po nečem, kar je nedosegljivo. Kaj bi dal, da bi tja šel lahko z motorjem. Tja, kjer še ni nikomur uslo.

Tu sva. Za ovinkom je zapornica. Sredi gozda, gozdne poti, je lep, velik, okrogel rumen znak z rdečo obrobo. Kdor je voznik, dobro ve, kaj to pomeni. Zraven je še eden. Nedaleč stran je objekt — finski. Izgleda kot karavla, a nikjer žive duše. Čemu le neki, saj nihče ne varuje državne meje. Verjetno dobro vedo, da je z druge strani dobro zavarovana, pa si dajo včasih malo duška. Videti v bistvu nimava kaj. Gozd kot gozd. In midva, kot Janko in Metka, le s to razliko, da sva z motorjem in da točno veva za pot nazaj.

Tooliko pričakovanj, toliko razmišljanj, nazadnje pa izmenjava nekaj misli, sedeva na motor in odpraviva tja, od koder sva prišla.

Nikoli nisem izvedel, koliko oči je bilo kje za grmovjem uprtih v naju. Z daljnogledom se pač daleč vidi. Upam le, da niso bili pritrjeni na puškah.

Nepregledni finski gozdovi so obenem zatočišče losov in severnih jelenov

Jezero, preplavljeno z lesom. Pozimi, ko zaledeni, nanj navlečejo les. Ko se stopi, je to najboljša deponija.

ŠE POMNITE, TOVARIŠI?

Piše:
Justina Kos

V januarju 1943 je odšel v partizane brat Franci Kos-Berto. Odšel je z vlakom do Jevnice. Ko sem kupovala vozovnico zanj, sem videla stati za leseno ograjo na kolodvoru tudi Fani Okorn in Babi Lindner.

Istega meseca je bila pregnantna tudi vsa družina: mama Marija, sestra Kristina in jaz. S kamionom so nas odpeljali v zbirno taborišče Gorčane. Na istem kamionu so bili tudi: oče in mama Beja, Garantinijeva mama z majhnim fantkom, Pintarjevi in Hvalovi z Dolge noge, Zupančičevi mama in hči, oče Benčič, Anton Goddec, Slavko Pungerčar in drugi. Dva dni po prihodu v Gorčane je prišel do mene gestapovec in mi rekel: »Jutri zjutraj ob 7. uri boš odpeljana!« To novico sem takoj sporočila očetu Benčiču in Antonu Godcu, ki mu je dal pošto. Naslednjega dne sta me dva policista res odpeljala na policijski urad v Medvode. Z menoj je šla tudi pošta, skrita v mufo.

Kot zapornica v policijskem uradu sem morala opravljati dela servirke. Tam sta se že nahajala čistilka Ančka Kopač in kuhar Gustelj Petrovac, ki je policistoma, ko sta me privedla, dejal: »Kaj sta mi pripeljala tega ščeneta? Kaj bom z njo?« Z Ančko sva hitro našli skupni jezik. Ona je tudi oddala pošto, ki sem jo skrito prinesla s seboj. Naslovljena je bila na Leopoldino Kovič. Pošta je bila prepozno vročena, zato prvi poskus bega Godcu iz zbirnega taborišča Gorčane ni uspel. Drugič sem odnesla pošto policije, kjer je bila trgovina. Imen lastnikov nisem nikoli poznala. Vedela sem le, da moram pošto izročiti v kangli za mleko neki črnolasi ženski. Godcu je nato uspelo pobegniti iz Šentvida pri Ljubljani še z nekim mladeničem s sečnje drv. To se je zgodilo marca 1943. O pobegu so me obvestili v strogi konspiraciji neposredno na policijo.

V tem času sem nekajkrat doživela hude pretrese. Nekega sončnega jutra me je šef policije v Medvodah Bohar odpeljal pred oglasno desko, kjer je bil obešen plakat s Slovanovo sliko. Za njim je bila razpisana nagrada več tisoč RM. Vprašal me je: »Ali ga poznaš? Ti si iz tistih krajev!« Odgovorila sem mu: »Še nikoli ga nisem videla!« Drugi tak šok je bil kmalu potem, ko so me, obdano s stražo, privedli na dvorišče pred policijo, ki je bilo posuto z belim peskom. Od garaže do vhoda v policijo so bili znaki sveže krvi. Ob prihodu v kuhinjo sem rekla Gustelju: »Dobro jutro, ali si že klad!« Molk. »Kaj ti je?« Zopet nič. Svojih jutranjih obveznosti še nisem opravila, ko je prišel Bahar in ukazal: »Tu imaš steklenico bencina in vato.

Greš z menoj!« Odprl je garažna vrata. Na cizi je z glavo proti vratom ležal lep, temnolas fant, zadet v glavo. Na obrazu je imel strjeno kri. Bahar je ukazal: »Obrisi mu obraz, slikali bomo bandita!« (Kasneje sem zvedela, da je pokopan na medvoškem pokopališču).

V shrambi na policiji pa je visel njegov nahrbtnik, hlebec kruha in stegno mesa. Domnevam, da so ga ujeli na zvezi. Tisto noč smo slišali okoli Gorčan močno streljanje.

Konec marca 1943 pa so nas transportirali v živinskih vagonih, brez vode, v taborišče Burghausen. Ocenjujem, da so bili med pregnanci tudi že zelo izurjeni aktivisti, ker sem bila že naslednje jutro zadolžena, da pobere vse otroke, kar smo jih pripeljali s transportom. Lagerführer Frischer je ukazal: »Poberi vse otroke do naslednje razporeditve!« Vprašal me je, kaj sem nazadnje delala doma. Povedala sem mu za otroški vrtec v Litiji.

Čez tri ali štiri dni so prišle tri Nemke in nemška medicinska sestra Paula. Določili so me za skupino otrok od nič do šestih let, ostale pa so prepustili Nemkam. Ločili so nas tudi po prostorih. Bili smo v kletnih prostorih, ostali otroci pa tik nad pisarno lagerführerja. Z otroki smo se videli pri večerji in kosilu.

Otroci so bili oblečeni le v tisto, kar so imeli na sebi ob odhodu v taborišče; vendar smo si »pripoborili« živalni stroj, da smo lahko krpali oblekice. Nemcem smo jemali rjuhe in vrhnjo posteljnino, da smo otroke lahko oblačili.

Moja skrb je bila zlasti vzdrževati higieno, se z otroki pogovarjati, jih opazovati, da ni kdo izmed njih zbolel za kakšno nalezljivo boleznijo. Hrana je bila nekalorična, nevitaminska, zato so se zvečina pojavljale podhranjenost, srbečica, kraste. Posebej smo morale paziti na uši, zlasti tiste »gantne«, ki so se pojavljale in množile na glavi in v obleki. Posebno nadlogo so predstavljale stenice v lesu postelji, kjer so spali otroci s starši. Otroci so bili v varstvu od 7. ure zjutraj do 18. ure zvečer. Starši teh otrok so bili večinoma mladi, zato so jih Nemci zaposlovali po okoliških kmetijah.

Najbolj ugoden dan v taborišču je bila za nas taboriščnike nedelja, ker je nemška »herrschaft« odhajala po raznih opravkih. V taborišču je ostal samo dežurni. Takrat smo čas izkoristili za petje slovenskih in partizanskih pesmi. Združili smo vse skupine otrok in jih učili peti. Največkrat so se pridružili tudi starši. Besedila pesmi

nam je pošiljala preko zvez Leopoldina Kovič iz Jevnice. Najraje smo peli: Janez, kranjski Janez, Na juriš, Na oknu glej obrazek blede, kasneje tudi Bilečanko. Starejši pa so imeli zelo radi pesem Marija, pomagaj nam, vojski ni čas, ne tebe ozira se vsak izmed nas...

Spominjam se hudega bombnega napada ameriških letal na policijski center v Burghausnu, spomladi 1944. Z otroki sem bila ob reki Salzi. Hitro smo se morali stisniti ob zid. Pretreseni smo bili od udara bombe, vendar na vso srečo hujših telesnih poškodb ni bilo. Samo strah! Otroci tisti dan niso mogli jesti, nekateri so celo bruhalo zaradi prestanega šoka.

Kasneje, jeseni istega leta, smo pokopavali starejšega slovenskega interniranca. Njegovega pogreba smo se množično udeležili. Naenkrat so se v zraku pojavili ameriški lovci (sprva smo mislili, da so nemški). Želeli so bombardirati nemško kolono kamionov, ki se je pomikala po cesti. Ko pa so iz zraka zagledali množico ljudi, so začeli streljati vsevpred. Domnevam, da so nas, pogrebneke, zamenjali z Nemci. Množica se je poskrila, kolona nemških vozil je bila v plamenih. Žrtev pri civilnem prebivalstvu ni bilo, zopet pa se je pojavil tisti zoprni in nenehni občutek strahu in tesnobe.

V začetku leta 1945 je nemški »flak« zadel ameriško letalo. Američan je s padalom doskočil ravno na dvorišče taborišča. Želeli smo mu pomagati in ga skriti, vendar žal ni bila nedelja! Uspeli smo mu dati vsaj piti. Zapornica Mrharjeva mu je iz kuhinje prinesla lonec vode. Nemci so ga nato zaprli. Ob osvoboditvi, ko je ameriška vojska vkorakala v taborišče, pa se je prišel zahvaliti za izkazano humanost: za lonec vode.

V taborišču je obstajala strogo konspirativna skupina OF, za katero je vedela le majhna skupina ljudi. To so bili: mama Verdnik z Jesenic, Peter iz Kamnika, Medi Verglez (tolmačica taborišča, sicer taboriščnica), Kržišnik iz Poljanske doline (tudi več nemškega jezika in med tolmači), Anica Ocepek iz Jarš, Angela Pintar z Nomnja, Tončka Meglič iz Trziča in jaz. Preko njih smo bili seznanjeni z dogodki v domovini. Organizacija je tajno organizirala tudi pobege, ponavadi ob nedeljah. Vedela sem za vse, sodelovala pa sem pri treh: pri pobegu družine Penik, ki je šla iz Burghausna v Altettüing in potem iz Jugoslavije, pri pobegu Tončke Meglič, ki je ušla z malim Jožkom, in pri pobegu Petra iz Kamnika, enega prvih organizatorjev, ki je povezal med seboj to taboriščno skupino OF. Vsem trem je uspelo pobegniti.

Skupina, ki je pripravljala material

za osvoboditve, je po zvezah dobila iz domovine blago za trobojnice, rutice in kape. Delovala je organizirano. Uspela je sešiti rutice, zastavo (partijsko in jugoslovansko), ne vedeč, kdo bo osvoboditelj; Rusi ali Američani. Vsaka vojska, ki vkoraka, je groba; zato smo bili pripravljeni na vdajo. V taborišču je bilo vse nemško osebje SS in SA. Taboriščna organizacija OF je vedela, da je lagerführer Watt3 dobil nalogo minirati taborišče, vendar tega časovno ni več mogel izvesti. Zaporniki smo se skrili v kletne prostore, na zamrežena okna pa smo obesili bele rjuhe. Tako tudi vse mesto.

Konec maja ali v začetku junija 1945 so se pripeljali črnski oddelki ameriške vojske na motorjih. V taborišču so zajeli vso nemško posadko z lagerführerjem vred, jo razorožili, pobrali vse arhivsko gradivo. Naslednji dan so prišli v Burghausen Lojze Goršič, doma v Ljubljani, Boris Starc, doma v Kranju (peš iz taborišča Dachau) in Matija Knap v uniformi NOV, zadolžen za transport. Takoj so vprašali, kdo je skrbel za otroke, in se povežali z menoj. Prvi teden smo organizirali pozdravni miting osvoboditeljem. Otroški pevski zbor, ki sem ga vodila, je zapel nekaj borbenih pesmi. Osvoboditelji so najbolj prisluhnili Bilečanki, otroci pa so bili najbolj veseli čokolade. Predvidevam, da je bil to sploh edini zbor, organiziran v taboriščih.

Postopoma so nas Američani zdravstveno in prehrabeno okrepili. Nato so se začele priprave na transport. Prepeljali so nas v Glasenbach, v neke umazane barake. To je bilo julija 1945. Ker pa smo delovali organizirano, smo šli pozdravit tudi francoske ujetnike in ameriško vojsko. Zopet smo jim zapeli nekaj borbenih pesmi. Naleteli smo tudi na četnike in ustaše. Govorili so nam: »Nikar se ne vračajte domov! Tam vlada kralj Peter. Pobili vas bodo!« Še z večjo ljubeznijo smo krasili transportne vagonne z zastavami in zelenjem, peli smo naše pesmi. V Področju na meji nas je partizanska vojska pregrupirala; nekaj jih je tudi zadržala z domnevo, da so vrinjenci. Na Bledu smo bili v karanteni zaradi možnih infekcij tifusa. Naslednja postaja je bila Ljubljana. Od tam so se ljudje začeli vračati na svoje opustošene in požgane domove.

Na postaji v Ljubljani je v uniformi partizanske vojske čakal brat Berto, ki so mu v hosto sporočili, da nismo več žive. Mama ga je spoznala takoj, Berto pa naju s sestro ni kljub temu, da sva stali poleg. Srečanje je bilo ganljivo.

Končno smo se vrnili domov!

IZ MATIČNEGA URADA

Poroke, rojstva, smrti...

V mesecu maju se je na območju občine Litija rodilo 7 dečkov in 5 deklic. Na gradu Bogenšperk se je poročilo 56 parov, med njimi:

Pekolj Matej, prodajalec iz Krke, in Drenik Anita, administratorka iz Trebnjega, Šušteršič Albin, delavec iz Radeč, in Starina Danica, delavka iz Jagnjenice, Kravcar Jože, orodjar iz Velike Loke, in Smrke Andreja, delavka iz Velike Loke, Vidic Janko, ključavničar iz Ljubljane, in Babnik Marinika, PTT prometnik iz Sel pri Palcah, Jankovič Tomaž, strojni ing. iz Ljubljane, in Markič Karolina, ing. urejanja krajine iz Ljubljane, Kostevc Borut, pravnik notranjih zadev iz Kranja, in Perpar Mirjam, medicinska sestra iz Trbovelj, Pečar Bojan, strojni tehnik iz Ljubljane, in Maučec Milenca, šivlja iz Ljubljane, Hren Bogdan, kuhar iz Trbovelj, in Bukovšek Marija, kuharica iz Zagorja ob Savi, Prašnikar Joško, konf. tehnik iz Zagorja ob Savi, in Rozina Savina, delavka iz Kisovca, Vozel Slavko, varnostni ing. iz Jablane, in Očepek Marija, elektromehaničar iz Briš, Čebin Danilo, električar iz Lok pri Stični, in Grošelj Darja, električar iz Izlake, Roglič Leopold, tekstilni tehnik iz Izlake, in Sotlar Anita, gostinska delavka iz Zagorja ob Savi, Renčof Branko, rudar iz Zagorja ob Savi, in Drevenšek Jana, tajnica iz Hrastnika, Sadar Andrej, varilec iz Grosupljega, in Trlep Stanka, obutveni tehnolog iz Trebnjega, Mevželj Željko, strojni tehnik iz Trebnjega, in Oštir Darinka, laborant iz Trebnjega, Škoberne Damjan, rudar iz Hrastnika, in Homšek Anka, prodajalka iz Kovka, Lobe Alojzij, varnostnik iz Žužemberka, in Mikelj Majda, čistilka iz Grosupljega, Novak Jože, varnostnik iz Šentvida pri Stični, in Oven Sonja, strežnica iz Šentvida pri Stični, Česnik Marko, papirni tehnik iz Radeč, in Culetto Marjeta, učiteljica iz Radeč, Dominkovič Bojan, natakhar iz Zagorja ob Savi, in Grobin Rosanda, delavka iz Jese novega, Štrovs Martin, šofer iz Trbovelj in Koklič Marjana, delavka iz Trbovelj, Reven Franc, rudar iz Zagorja ob Savi, in Lindič Metka, medicinski tehnik iz Izlake, Mesarič Janez, elektromehaničar iz Kamnika, in Kovačič Tjaša, zobotehnik iz Kamnika, Golob Peter, dipl. pravnik iz Ljubljane, in Engelman Tadeja, bančna usl. iz Ljubljane, Očepek Andrej, lesarski tehnik iz Kandriš, Zore Majda, konfekcionarka iz Tirne, Lavrič Peter, strojnik iz Domžal, in Ložar Irena, višji upr. delavec iz Ljubljane, Zupanc Martin, delavec iz Podkuma, in Gorenc Mojca, kom. ref. iz Zagorja ob Savi, Grahek Ludvik, rudar iz Zagorja ob Savi, in Renko Nataša, likvidator iz Ržišče, Pokovec Joško, kmet iz Zagorice, in Rebolj Magdalena, delavka iz Malih Sel, Klopčič Roman, lesar širokega profila iz Dol pri Krašcah, in Šinkovec Breda Marjetka, ekon. tehnik iz Kresnic, Kotar Matija, varnostnik s Polšnika, in Nemec Stanka, strežnica s Polšnika, Primc Roman, delavec iz Dolgega Brda, in Vozel Ivanka, delavka z Mamolja, Perme Marjana, monter ogr. naprav iz Lupinice, in Okorn Mojca, PTT tehnik iz Velikega Vrha, Jelenc Peter, miličnik iz Litije, in Petek Darinka, prodajalka iz Litije, Virant Anton, ključavničar iz Ud, in Gorše Marjanca, pomočnik tekst. mehanika iz Dvora pri Bogenšperku, Koci Bogdan, šofer iz Zgornje Jablanice, in Pinter Olga, medicinska sestra iz Kresnic.

V mesecu maju so umrli:

Koleša Ivana, 77 let, iz Radanje vasi, Prosen Marija, 77 let, z Vrha pri Sobračah, Brezovar Neža, 83 let, iz Konjšice, Gornik Franc, 51 let, iz Litije, Partizanska pot, Smuk Martin, 77 let, iz Litije, Tomažič Agata, 85 let, iz Ježevca, Celestina Marko, 25 let, iz Suhadol, Femec Emilija, 88 let, iz Cerovice, Juvan Alojz, 99 let, iz Klenika, Koci Jožefa, 83 let, z Mamolja, Zebec Marija, 87 let, iz Litije, Zupančič Gvidon, 48 let, iz Litije, Škufca Ana, 75 let, iz Kresnic, Ostrež Rado, 18 let, iz Golišč, Avdič Nazif, 53 let, iz Litije, Jelenc Anton, 66 let, iz Borovaka, Vegant Marija, 68 let, iz Podšentjurja, Simončič Janez, 79 let, iz Tihaboja, Anžur Frančišek, 84 let, iz Širmanskega hriba, Janša Frančišek, 81 let, iz Litije, Bregar Jožef, 39 let, iz Raven, Bajc Emilija, 83 let, iz Zgornje Jablanice, Weis Franc, 23 let, iz Litije, Mežnar Ignacij, 61 let, iz Slivne, Jovanović Vojin, 76 let, iz Litije, Lavrin Jožefa, 93 let, iz Litije, Oven Marija, 94 let, iz Šmartna pri Litiji, Perič Marko, 31 let, iz Ljubljane, Planinšek Alojz, 19 let, iz Zavrstnika.

Jelka Bric

OBVESTILO

Delovne ljudi in občane obveščam, da je od 15. 6. 1989 dalje odprta odvetniška pisarna v Litiji, Ljubljanska cesta 1/a, vsak torek in četrtek popoldan od 16. do 18. ure, dopoldan pa vsak dan od 8. do 12. ure.
odvetnica Jolanda Konjar

Zavod za izobraževanje in kulturo Litija
Delavska univerza

objavlja za šol. l. 1989/90

RAZPIS

za vpis

I. v programe srednjega usmerjenega izobraževanja

1. kovinsko-obdelovalna usmeritev
 - program obdelava kovin in upravljalce strojev (1. in 3. letnik), SR, IV. stopnja
 - program obratni strojni tehnik, NAD, V. stopnja
2. promet in zveze
 - program vožnja motornega vozila, smer voznik — mehanik, SR, IV. stopnja
 - a) vključijo se lahko kandidati s končano osnovno šolo (šolanje traja 2 leti in pol)
 - b) vključijo se lahko kandidati s končano šolo IV. stopnje (prekvalifikacija traja 6 mesecev)
3. poslovno-finančna in trgovinska dejavnost
 - prodajalec (prekvalifikacija iz drugih poklicnih strok), SR, IV. stopnja
 - komercialni tehnik, NAD, V. stopnja (pogoj za vpis je končana šola za prodajalce)

II. v osnovno šolo za odrasle (od 6. do 8. razreda)

III. v programe strokovnofunkcionalnega izobraževanja za delo (tečaje):

- tečaj lahke in težke gradbene mehanizacije
- tečaj tujih jezikov (angleški, nemški, italijanski)
- tečaj za skladiščnike
- začetni in nadaljevalni tečaj šivanja in krojenja
- tečaj za gostinske delavce
- tečaj iz varstva pri delu

Vse informacije o posameznih oblikah izobraževanja dobite na delavski univerzi, Parmova 4, tel. 881-182, vsak dan od 8. do 12. ure in od 15. do 16. ure.

Stanovanjska zadruga?

Graditelji stanovanjskih hiš in drugih objektov, ki so zainteresirani za ustanovitev stanovanjske zadruge v Litiji, naj svoj naslov pisno ali osebno javijo na naslov odvetniške pisarne v Litiji, Ljubljanska c. 1/a.

mali OGLAS

Iščem inštruktorja za matematiko za I. letnik srednje šole. Tel. št. 881-809.

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti
moža, očeta in dedka

ANTONA JELENCA

iz Borovaka pri Polšniku

se iz srca zahvaljujemo vsem sosedom in sorodnikom za spremstvo na njegovi zadnji poti, za izraženo pisno in ustno sožalje in darovano cvetje. Posebej se zahvaljujemo govorniku za izrečene tople besede, moškemu pevske-mu zboru Polšnik in gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: žena Pavla in otroci z družinami

Boj za oblast in negativizem v telesni kulturi

V prejšnji številki Glasila občanov (maj 1989) je bila kar v treh prispevkih na štirih mestih omenjena Zveza telesnokulturnih organizacij Litija. Ker vse to, kar je bilo tu napisano, lahko v bralcu vzbudi kaj čudno razmišljanje o ZTKO in s tem tudi o telesni kulturi v občini (saj ZTKO združuje telesnokulturna društva), je nujno, da tudi ZTKO pove, kako je s temi stvarmi.

Po vrsti:

V anketi med mladinskimi aktivisti (str. 7) je navedeno, naj si nekateri ne prisvajajo akcij CIDM (Center interesnih dejavnosti mladih), kot se je to zgodilo letos ZTKO Litija ob načrtovanem jesenskem pohodu po Levstikovi poti. Gre za to, da je bila v kalendarju množičnih športno-rekreativnih prireditev v Sloveniji za leto 1989, ki ga je izdala ZTKO SR Slovenije, kot organizator pohoda po Levstikovi poti navedena ZTKO Litija in Trebnje namesto CIDM Litija. S tem nimamo nič! Omenjene prireditev na ZTKO SRS ni prijavila ZTKO Litija, ampak OK ZSMS Litija! Zato ni res, da si ZTKO to prireditev lasti. Tega namera tudi nikoli ni imela, zato je zelo neokusno nekemu pripisovati nekaj, česar ni storil. Kar pa se tiče dejstva, da je ZTKO uvrstila pohod po Levstikovi poti v program za leto 1989, se je CIDM-u že na seji skupščine ZTKO opravičila za ta greh, pa čeprav ga je z letošnjim letom pričela financirati in je imela zgolj namen, da pohodu pomaga, ne pa da se kiti s tujim perjem.

V istem članku je navedena ocena, da ZTKO po ocenah CIDM sploh ni zainteresirana za njihovo delovanje, ki po izvedenem programu prekaša mnoga društva. Tu je že navedeno, da več dobi tisti, ki je »pri koritu«. Najprej o »koristu«, ki so mu bojda nekateri bližje. Besednjak iz polpretekle zgodovine meri na zanikanje demokratičnega postopka pri sprejemanju določitev o sofinanciranju programov klubov in društev. Pojasnjujemo, da se tovrstne odločitve sprejemajo v skupščini ZTKO, kjer ima vsako društvo (klub) svoje delegatsko mesto, in da se osnutki predhodno pripravijo in obravnavajo v ustreznih odborih ZTKO, ki jih prav tako sestavljajo člani društev in klubov. Velja omeniti, da ima področje tekmovalnega športa za financiranje izdelane posebne kriterije, soglasno sprejete od vseh izvajalcev!

Glede zainteresiranosti ZTKO za programe CIDM pa tole: ZTKO sofinancira programe društev in klubov, v katerih pa nastopajo predvsem mladi ljudje. Mar tega CIDM ne ve? Torej je ZTKO še kako zainteresirana za telesnokulturno dejavnost mladih, saj jo v društvih in klubih vzpodbuja in sofinancira.

O programih, ki naj bi bili v CIDM boljše kot od mnogih društev, pa tole, čeprav sodi na področje politike v telesni kulturi, pa vendar: program CIDM pravzaprav vsebuje pretežno takšne dejavnosti, ki jih v občini izvajajo že obstoječa in delujoča društva! Noben statut teh društev ne omejuje delovanja mladih v njih, nasprotno, njim je celo namenjen! Zakaj se torej CIDM s pretežnim delom svojih interesov ne vključi v ta društva, v katerih tako ali tako nastopajo večinoma mladi ljudje? Katerim mladim je torej namenjen program CIDM, ki v bistvu pomeni nezadovoljstvo z obstoječimi športnimi društvi (mladih) in želi razvijati nekaj, kar je že postavljeno in delujoče?

Pa še o tem, kdo ima boljše in slabše programe, in o prekašanju programov? V ZTKO bi zelo radi videli konkretne (boljše) predloge za sofinanciranje programov izvajalcev od sedanjih. Predloge, ki bi v celoti objektivno (s kriteriji in meritvami!) ovrednotili te programe s povsem različnimi dejavnostmi. Kar hrabro na dan s predlogi, izvajalcem (društvom) bodo nedvomno dobrodošli in v okviru ZTKO bodo zanesljivo predmet obravnave.

Da CIDM po izvedenem programu prekaša mnoga društva, kot je bilo zapisano v tem članku, bi morali pojasniti, da je medsebojna primerljivost programov z različnimi dejavnostmi hudo problematična zadeva. Za oceno in razmišljanje navajamo, da je ZTKO od CIDM-a prejela dva dokumenta o programu za leto 1989. Iz »programskih usmeritev« (7. 3. 1989) je razvidno, da gre za (cit.):

1. ... organizirali turnirje v nogometu, košarki, biljardu in tenisu
2. Lotili se homo urejanja trimske steze na Sitarjevco
3. ... organizirali vzpon na Triglav, plavalno tekmovalje in letos tudi dvodnevni kolesarski izlet
4. ... organizirali tek po Levstikovi poti.

Iz »seznama prireditev in akcij CIDM« pa je razviden naslednji program (cit.):

1. Planinski izlet in vzpon na Triglav
2. Kolesarjenje po Levstikovi poti
3. Tek po Levstikovi poti
4. Pohod po Levstikovi poti

Pričujoči program (kateri je pravi?), naj bo tudi predmet razprav v tistih društvih, ki jim leti očitek o prekašanju njihovih programov in ki so »pri koritu«.

Na strani 5 istega časopisa je omenjen tudi »odnos« ZTKO do mladinske telesnokulturne dejavnosti CIDM, ne-

kaj o nezadovoljevanju interesov v okviru obstoječih organizacij pa še na strani 8. O tem bi se dalo dosti napisati in razpravljati. Nekaj dejstev je navedenih že v točki 2, nekaj pa jih še navajamo, pa čeprav se delno dopolnjujejo. Telesnokulturna ponudba v litijski občini je tolikšna, kolikor je zmerno. Odvisna je od mnogih dejavnikov, v prvi vrsti od ekonomske moči občine, s tem v zvezi pa še od športnih objektov in organizacijskih ter strokovnih kadrov. Presoja o zadostnosti ponudbe je stvar širokih razprav na raznih področjih. Dejstvo pa je, da ponudba glede na ekonomsko moč občine niti ni tako majhna. Drugo dejstvo pa je, da tudi v najbogatejših občinah (in državah) ne ponudijo prav vsega, s čimer bi zadovoljili slehernega posameznika. Tretje dejstvo pa je, da je v naših športnih društvih pretežno mladina in to poudarjamo zato, da se to ve, ker bi sicer brez tega lahko izvenelo, da nogomet, rokomet, košarko itd. igrajo starci pri 80. letih in da so za mlade tekače, kolesarje, hodače itd. vrata zaprta. Še prav posebno zanimivo pa bi bilo videnje o tem, kakaj ravno CIDM ne najde interesa v obstoječih društvih, ko pa ga drugi mladi (mimo CIDM!) najdejo, in kakšni so razlogi, da določene aktivnosti CIDM ne more zadovoljevati v obstoječih društvih kot večina drugih.

Glede vztopa iz izstopa CIDM v oz. iz ZTKO pa je zadeva takšna:

dne 6. 2. 1989 je CIDM Litija podpisal sporazum o pristopu k ZTKO, dne 30. 3. 1989 pa se je njihov predstavnik prvič udeležil seje skupščine ZTKO Litija, povedal, kaj si o tem misli (da ZTKO nima koncepta dela, politike, strokovnosti, pravičnosti itd.) in da CIDM izstopa iz ZTKO (tudi pisno). Po tem so si premislili in samo zagrozili z izstopom. Delegati športnih društev (večinoma dolgoletni športni delavci) so pri tem poslušali vrsto očitkov na račun že omenjenih ocen in pri tem dobivali mešane

občutke. V vrsti let so s prizadetim delom uspeli postaviti organizacijo društev, se v ZTKO z velikimi težavami dogovorili o sofinanciranju programov, potem pa jim kot siredla z jasnega nekdo nenadoma »odpre glavo«, pojasni in razloži, da vse to ni nič, obenem pa ne poda predloga za kaj boljšega.

O konceptu dela ZTKO in njeni politiki naj se tu zaradi resnice zapiše tudi to, da ZTKO dela na osnovi vsakoletnih programov (vsebinskih in finančnih) ter poročil, nenazadnje pa je bila leta 1986 ob prevzemu mandata usmeritev delovanja ZTKO s konkretizacijo obravnavana v Predsedstvu OK SZDL Litija in tudi — sprejeta!!

Za zaključek pa je treba poudariti tudi dejstvo, da je ZTKO vedno pripravljena in odprta za obravnavo vseh predlogov, ki imajo namen izboljšati telesnokulturne dejavnosti. ZTKO sploh ne zanika drugačnih mišljenj. Nasprotno, to lahko vsako dejavnost samo bogati. Vendar pa je treba pri pluralizmu družbenega in političnega dela (v tem primeru telesnokulturnega) spoštovati tudi nekatera osnovna načela, med njimi tudi načelo **poznavanja stvari**, ki se jih lotiš, sicer izpade vsa zadeva neresno in je daleč od kulture političnega dela.

V pričujočih člankih v majski številki Glasila občanov pa je prej zaslediti negativizem in slutnjo, da gre za rdečo nit, ki se razpreda iz enega samega centra in ki ima prej rušilni kot pa ustvarjalni namen. Večina mladih pa ob tem veselo igra nogomet, rokomet, košarko, teče, kolesari, hodijo, strelja, sahira, kegija... v obstoječih športnih društvih.

P. s.: S tem ne odpiramo nikarkršne časopisne polemike o tem, saj menimo, da je naš srecer povedal.

ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ LITIJA

NOGOMET

Lestvica po končanem spomladanskem delu občinske nogometne lige:

1. Hotič I	13	11	1	1	85	27	23 točk
2. Zavrstnik	13	9	3	1	80	26	21 točk
3. Sava	13	5	6	1	46	39	16 točk
4. Dolina	13	6	1	6	43	38	13 točk
5. Hotič II	13	5	3	6	46	35	12 točk
6. ZL	13	4	1	8	44	66	9 točk
7. Polšnik	13	0	0	13	23	108	0 točk

Ekipa Gradca je bila izključena iz tekmovanja, ker se ni udeleževala tekem v spomladanskem delu. Srečko Prač

Štiriindvajset ur košarke v litiji

V petek, 26., in v soboto, 27. maja, je potekala na košarkarskem igrišču tekma med ekipama košarkarskega kluba Kovina Litija in mladinsko ekipo IUUV Vrhnika, ki so jo sestavljali igralci iz Ljubljane, Vrhnike in Šmartnega pri Litiji.

Tekma se je pričela v petek ob 18.00 in se končala naslednjega dne ob 18. uri. Obe ekipi sta imeli po 24 igralcev. Teh 24 igralcev je bilo razdeljenih v štiri ekipe po šest igralcev. Ekipa (6 igralcev) je nastopala eno uro in tri ure počivala. Tako je vsak igralec na maratonski igri 5 do 6 ur! Zmagala je ekipa KK Kovina z rezultatom 2467:1536. Največ košev za nj je dal Soršak (335), za IUUV Vrhnika pa Tomašič (148).

Za ekipo KK Kovina so nastopili naslednji igralci: Mirtič, Špec, Sadar, Ibiš, Gradišek, Soršak, Merčon, Logaj, Pajntar, Izlakar, Urbič, Vidic, Kajtna, Špes, Jesenšek, Habič, Jerina, Rutar,

Mešič, Milosavljevič, Bračun, Kavčič, Ljubljane: Strickberger, Koščak, Baloh, Žibert, Zoran in Černe.

Tekmo je sodilo šest sodnikov iz

Karolina Šušteršič

GLASILO OBČANOV

Ustanovitelj: Občinska konferenca SZDL Litija. **Glavni urednik:** Andrej Kralj. **Ureja uredniški odbor:** Jože Sevljak (odgovorni urednik), Mija Bernik, Dušan Gnezda, Franc Končar, Marina Krnel, Gorazd Mayretič, Slavko Rokavec, Marjan Šuštaršič, Boris Žužek, Jelka Belec (lektorica Glasila občanov). **Predsednik izdajateljskega sveta:** Miro Kaplja. **Oblikovanje in tehnično urejanje:** Drago Pečenik. **Priloga za tisk:** DIC, TOZD Grafika Novo mesto. **Tisk:** A. Jovanovič, Litija. **Naslov uredništva:** Litija, Parmova 9, tel.: 881-102. **Nenaročene fotografije in rokopisov ne vračamo.** Časopis prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno na dom.